

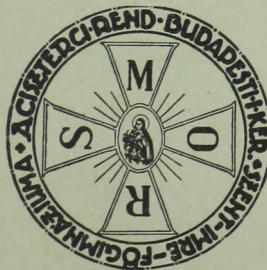
B 343/38

A CISZTERCI REND
BUDAPESTI I. KERÜLETI
SZENT-IMRE-FÖGIMNÁZIUMÁNAK
V.
ÉRTESÍTŐJE.

1916—1917.

A TANÁRI KAR KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL KÖZLI :

BITTER ILLÉS,
IGAZGATÓ.

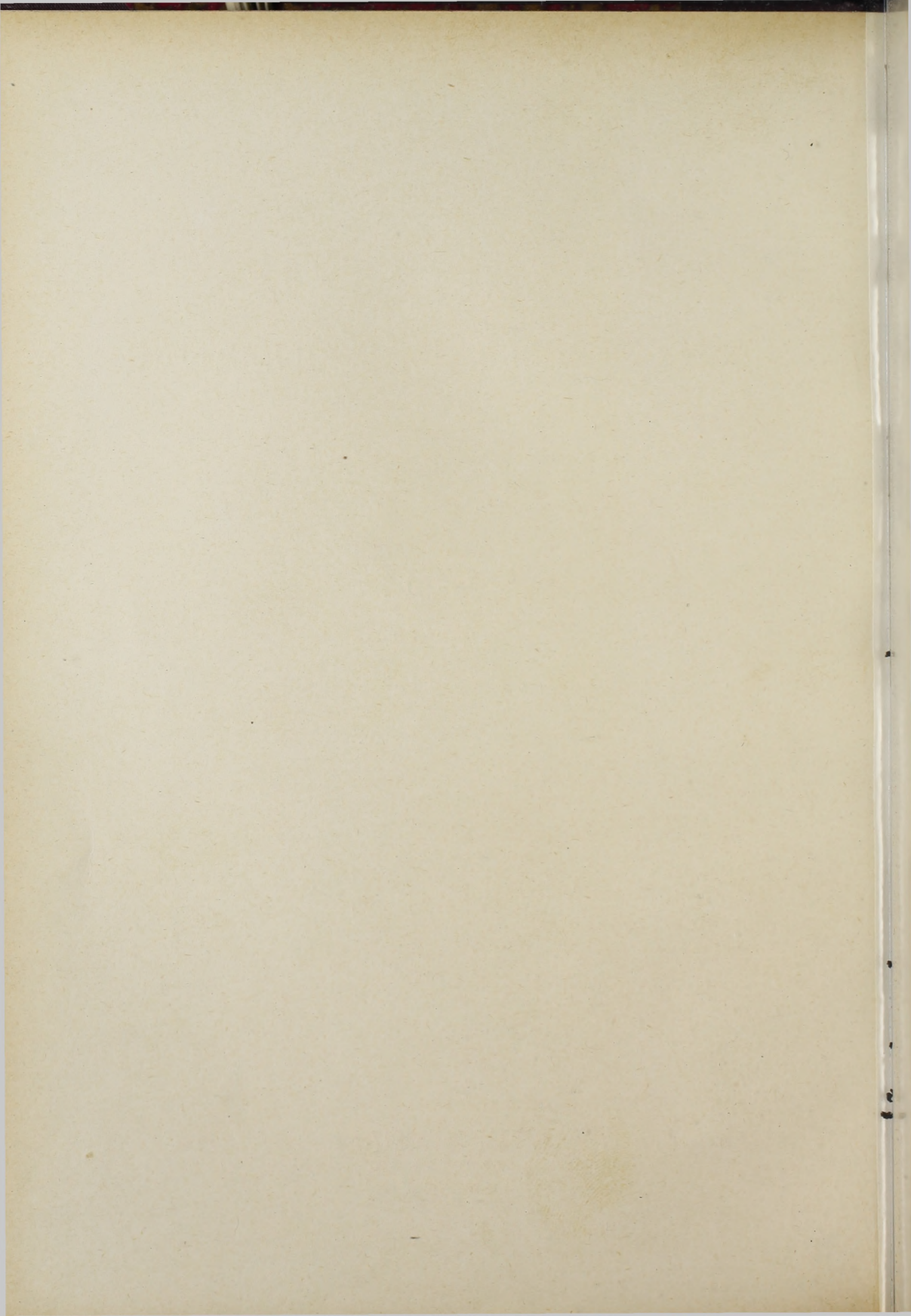

BUDAPEST, 1917.

„ÉLET” IRODALMI ÉS NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Kiadja a magyar ciszterci Rend.

m. f. aj

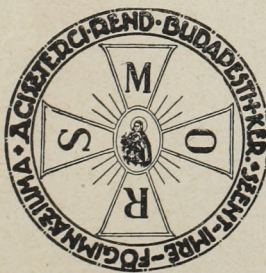

A CISZTERCI REND
BUDAPESTI I. KERÜLETI
SZENT-IMRE-FŐGIMNÁZIUMÁNAK
V.
ÉRTESÍTŐJE.

1916—1917.

A TANÁRI KAR KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL KÖZLI :

BITTER ILLÉS,
IGAZGATÓ.

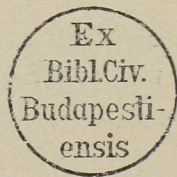
BUDAPEST, 1917.

„ÉLET” IRODALMI ÉS NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Kiadja a magyar ciszterci Rend.

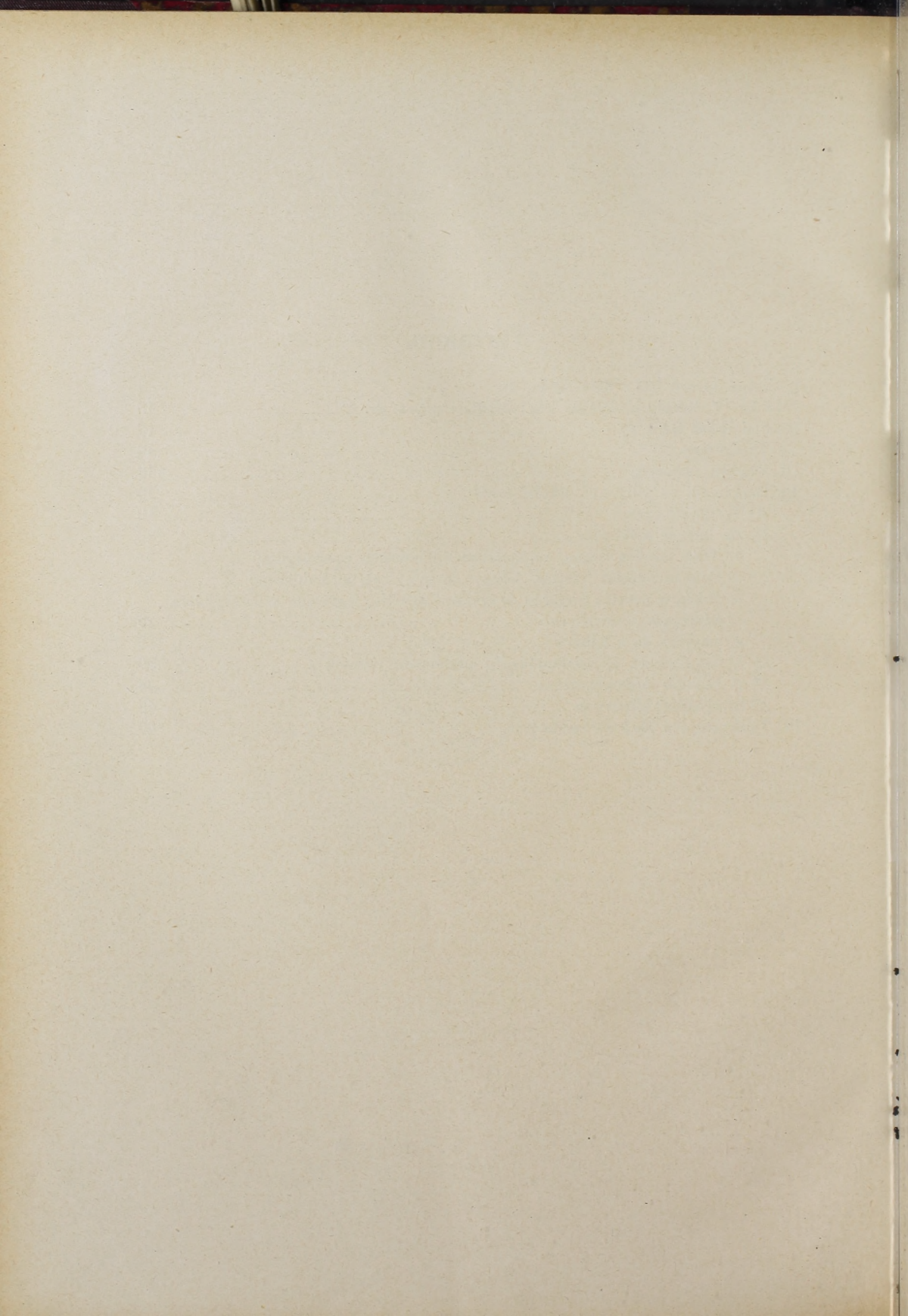
EX LIBRIS
BIBLIOTHECA
MUSEI HISTORICO-NATURALIS
MUSEI HISTORICO-NATURALIS
BUDAPESTIENSIS

B 373/38

Tartalom.

I. Ferenc József. Irta: Kiss Albin, dr.	5
Hódolat IV. Károly királynak. Irta: Brisits Frigyes, dr.	10
Ruttkai Erődi Béla, dr.	13
I. Tanári kar	16
II. Végzett tananyag	18
III. Beszámoló az 1916—17. iskolai évről	19
A) Történeti adatok	19
B) Az intézet működése	22
1. Testi nevelés (torna alkoholelles küzdelem, egészségügy)	22
2. Értelmi nevelés (tanítás, könyv- és szertárak, kirándulások)	23
3. Erkölcsi nevelés (vallásos és erkölcsi nevelés, fegyelem, szülőkkal való érintkezés, ünnepélyek)	25
4. Iskolánk és a háború	28
C) a) Segélyezett, b) ösztöndíjas, c) jutalmazott tanulók	30
D) A tanulók érdemsorozata	34
E) Statisztikai kimutatás	45
IV. Tájékoztató a jövő év kezdetéről	49

I. FERENC JÓZSEF.

1916 november 30.-án egy nagyarányú egyéniség földi porhüvelyé szállt le a bécsi kapucinusok csarnok-sírboltjába, hogy az örök csendesség birodalmában pihenje ki egy fényes, de küzdelmekben fölötté gazdag élet fáradalmait. Nem régiben még egy kettős monarchia hatalmi jelvényei ékesítették; alattvalói félő tisztelettel hódoltak előtte: ma, mint földi érték, pusztán a kegyelet igényével lép elénk amaz érc-koporsóból, amely testi maradványait magába zárja. Nemrégiben még Isten kegyelméből az uralkodói jogok letéteményese; szabályozója a népek életének a törvények ércerejével; képviselője az erkölcsi világrendnek az ő jutalmazó s büntető hatalmával: ma már porba omolva hódol a halál felségjogainak, néma tanuja a történelem, de mindenek fölött a létünk fölött uralgó magas hatalmak ítéletének csak úgy, mint a legigénytelenebb közkatonája, aki az ő tekintélyi parancsszavára ragadott fegyvert, hogy elmenjen s meghaljon a hazáért.

Mikor még alig lobbantak el a halotti fáklyák; mikor az enyészetnek, egy nagy történelmi érték összeroppanásának megrázó jelenetétől ünnepies érzésekkel van tele a szívünk: fölötté nehéz feladat — akár egy gyenge silhouette-képben is — magunk elé vetíteni az előkelő halott egyéniségét. Hiszen kétféle történelem van a világon. Az egyik a tettekben, a másik a szívek mélyén van megírva. Mikor mérlegre teszünk egy történelmi egyéniséget, amelynek vívódásaitól népek boldogsága vagy gyásza függött, mi csak a külső jelekbe belé-kristályosodott lélekkel számolhatunk: a másik történelmi forrás misztikus zárait egyedül a Magasságbelinek ereje képes felpattantani. Főleg akkor érezzük ezt, amikor egy újveretű koporsó az ellenőrünk; amikor egy életfény elhomályosodásánál mintha még az élet s halál Urának, a szíveket s veséket vizsgáló Istennek jelenléte ihletne bennünket: félve s remegve avatkozunk csak az örök Bíró szerepkörébe.

Azért kell hangsúlyoznunk ezeket, mert az elhunyt király ural-

kodói pályafutásán két, nagyon elütő színezetű korszak bontakozik ki előttünk: egy kisebb, amelyet a nemzeti gyásznak, vérnek, könnynek, elnyomásnak keserősége tett szinte elviselhetetlenül hosszúvá s egy nagyobb, amelyet a békének, kiengesztelődésnek s gyors kulturális fejlődésnek szelid örömei tettek könnyebben elröppenővé. Az ítélet, amely egyedül a nemzeti lélek tükrében keresi s találja meg a maga támasztékait, igen könnyen válik önkényessé a korona viselőjének uralkodói egyéniségével szemben. Fájhat nekünk sok ezer jó magyar vitézünk kiontott vére a magyar szabadságharc folyamán; fájhat nekünk nemzeti reménységeinknek a világosi sírba temetkezése; fájhat a magyar bujdosók keserves sorsa; fájhat a nemzet életidegeinek az idegen szellem lidércnyomására történt megsibbasztása: ám a jelek azt mutatják, hogy I. Ferenc József uralkodói egyéniségének inkább szenvedőleges része volt a nemzeti keservek előidézésében. Tapasztalatlan ifjú-ember, amikor főiskolai tanulmányainak kezdetén az osztrák császárság koronája fejére száll. Miniszterei, tanácsosai a mi nemzeti létünket szenvedélyesen gyűlölő egyéniségek. Annak a nagy európai lélekharcnak, amely a régi idők szolgálcákat osztogató szelleme s az új idők szabadságra, egyenlőségre áhító eszmerendszere közt végbe megy, pusztán az egyik küzdőharcosát ismeri... Ha valamely magas hatalom ravatalra fektetné a mi aradi tizenhármunkat — ama sok-száz jó magyar vitézzel együtt, akik a nagy vérzivatarban előttük haltak el a hazáért s megidézné I. Ferenc József királyunkat egy nagyarányú tetemrehívásra: nincs szívünk, nincs lelkünk feltenni, hogy a halált osztogatott sebekből előbuzogna az eleven, pirosuló, drága magyar vér...

A magyar nemzetnek kettős, tiszteletreméltó vonása fejlődött ki a történelem folyamán: az egyik buzgó vallásos érzülete, a másik hazájának forró szeretete, amely utóbbi érzés koronás királya iránt tanúsított ragaszkodásával szinte elválaszthatatlanul egybeforrt. Hatásuk alatt örömmel vette észre nemzetünk I. Ferenc József vallásos lelkületének sokszor megindító tanujeleit. Ám a másik, előkelő érzelem szempontjából az ifjú fejlődés útjait rovó uralkodó s a magyar nemzet idegen csillagzatok lakóiként tekinthettek csak egymásra. Az elnyomás keserves napjaiban az akkor még koronázatlan király mosolygó lélekkel barangolja be a magyar föld térségeit; magához akarja láncolni annak lakóit szíve gyengédségével, szeretetének megnyilatkozásaival: s amerre jár, emléket emeltet a magyar szabadságharcban ellenünk küzdött osztrák katonáknak. Nem érti meg, hogy amikor ő a kegyelet kötelmét akarja teljesíteni, mért borul el még sötétebben a nemzeti lélek. Amikor a császári koronával a fején

Ausztriában jogilag s tényleg az atyai hatalom birtokába lépett, nem érti meg, mért vérzik a magyarság szíve Sz. István koronájáért, mikor ő az ő uralkodói tisztét természetes jóságának mindkét országra egyformán kiáradó melegével akarja gyakorolni.

Az idő azonban telt; az élet homokóráján lepergő pillanatok a tapasztalatoknak mindig több aranyszemcséjét hullatták lelkébe. A magyar nemzeti lélek megismerésénél egy nagyon eszményi tanítómestere akadt: Erzsébet, Magyarország áldott emlékü királyasszonya, az életnek ezen felséges bolyongója, aki — talán azért, mert a szenvedésekben testvérére ismert benne — rajongó melegséggel tudta szeretni a magyart. Ám az ő gyengéd hangjai mellett nyersebb oktatói szót is kénytelen meghallgatni a király. Az új idők eszméi valóságba szöknek s harci szekereken száguldoznak a monarchia egyik államában, a lombard-velencei királyságban, amelyet két nagy részben letépnek a monarchia testéről. Összeomlik az osztrák császárságnak az a hatalma is, amelyet a nyugoti német államok szövetségi elnöksége biztosított a számára. A magyar földön is hanyatlóban van a nagy mártíromság türelme. A tüntetőleg felkapott magyar ruha, magyar szó, magyar nóta jelzi az idők fordulását; hogy alázatos tőrőből történelmi jogait öntudatosan követelő néppé alakult a magyar.

Mint magyar emberek, nemzeti küzdelmeink nagy, reális igazsága tudatában ma is jóleső érzéssel tudjuk honorálni Bismarck-nak ez időtájt elhangzott nyilatkozatát: Az osztrák császár legértékesebb tulajdonsága az, hogy Magyarországnak királya... Mikor a kettős monarchia súlypontja nyugatról keletre tolódott: a trónnak egy megértett, királyával mindenben harmonikus nemzeti lélek adhatott csak igazán biztonságot. Ennek a trónnak érdekében nagy elhatározásra kellett jutnia uralkodónknak; arra, amit Deák Ferenc, az ő kedves „öreg ura“ tanácsolt neki: hogy kibontakozik az osztrák hagyományos elvek érchálózatából s szabad folyást enged szíve természetes, nemes hajlandóságainak, amely a békére volt felhangolva mindenkoron.

I. Ferenc József, mint ember s mint uralkodó, sohasem mutatkozott nagyobbaknak, mint ezekben a történelmi fontosságú pillanatokban. Az osztrák császári koronát egyszerűen csak örökölte: a mienket egy heroikus cselekedetének jutalmaképen szerzi meg magának, amikor császári házának kísértő szellemeivel energikusan szembe helyezkedik s alázatos lélekkel meghajol a magyarság ezer év patinájával bevont nemzeti egyénisége előtt. Az immár koronás király egyszerre közellép a nemzet szívéhez, lelkéhez. Most kezdi igazán megosztani annak érzelmi sorsát. A nagy kiengesztelődésnek eme

pillanataiban most érzi meg először a történelem folyamán sokszor felfakadozó nemzeti sebeink fájalmát s első tettei is gyógyító balzsamként futnak át a magyar szíveken. Bocsánatának, de valamely formában vezeklésének is szembetűnő jele, hogy ama nagy idők egyik nagy alakját, akit valaha jelképileg bitófára függesztetett, teszi meg első magyar bizalmasának, Magyarország miniszterelnökének. Talán még megindítóbb cselekedete, hogy ama 100.000 aranyat, amelyet koronázási ajándékkul kapott a királyi pár, a negyvennyolcas magyar honvédek árváinak s özvegyeinek ajándékozta. „Jó lesz — mint mondá — nyomatéknak arra a fátyolra, amelyet a multa vetünk, hogy sohase bolygassa azt többé az idők szele“. (Márki: I. Fer. Józ., 151. l.)

Nincs itt mód arra, hogy elhúnyt királyunknak eseményekben oly gazdag életét csak a főbb vonásokban is felmérni megkíséréljük. Beérjük pusztán a változatok méhéből élénk magasodó, amaz egységes, nagy igazság hangsúlyozásával, hogy, mikor a mi jó királyunk az erőszak bilincsei helyett a szeretet gyengéd kötelékeivel láncolta trónjához a magyart, a maga nagyhatalmának erős bronzszikláját tette le, amelyet számtalanszor igazolt a nem messze múlt, de a legfényesebben mégis a jelen viharzó idő.

A nemzeti élet hullámzó tengerén ott járt előttünk a maga admirális hajóján a mi jó koronás királyunk. Ha képzeletünkben felidézzük az emléket ama nehéz óráknak, amelyeket nemzeti boldogulásunk nagy érdekeiért — intézményeink vajudási korszakában — elszenvednie kellett; ha meggondoljuk, hogy egész állami s társadalmi berendezésünknek alig van oly formája, amelyben ne rejtőznék valami az ő lelkéből, szelleméből: fejünket tisztelettel kell meghajtanunk az ő uralkodói munkássága előtt, akinek védőszárnyai alatt a magyar nemzetnek a modern idők szelleme szerint történő újjá- születése bekövetkezett.

Ha ráeszmélünk az ő egyéni életére; arra a tömérdek sorscsapásra, amelyeknek arányai szinte az ő királyi méltóságához szabotaknak tetszenek; arra az erős lelkületre, amellyel fájalmait hordozni tudta, hogy szinte örökké vérző szívvel is a népek javának éljen: hódolatunkat nem vonhatjuk meg az egyszerűen embertől sem, aki pusztán mint ilyen keres s talál bebocsátást a kapucinusok sirboltjának ajtaján.

Ha mindezek tudatában időnkint törékeny embernek vesszük is észre királyi méltóságának országútjain; ha egyéni küzködései egyben-másban — kettős koronája nyomasztó súlyától eredően — nem is dőltek el a nemzeti reménységek előnyére: csak az ő eszményi

nyomdokait követjük, ha mindent megbocsátunk annak, aki elleneit s a nemzet nagy halottait szívébe tudta zárni.

Szeretettel, kegyelettel merengünk utána. Imáinkkal kísérjük az örök békeesség virányaira, hogy a királyok Királya az ő nemes, emberi érzeményeiből, amelyek lehullott koronája legtündöklőbb ékességeit alkották s amelyekből a mi új boldogulásunk fakadt, egy hervadhatatlan koronát fonjon a fejére.

Hódolat IV. Károly királynak.

Akkor tél volt! A magyar föld mártir-teste mint egy fel nem oldott tragikus borulat sötétlett saját sorsa történelmi árnyékaiban. Az ég szürke mélye siváran tátongott, az idők végzete fekete örvényléssel rebbent ki belőle, melytől megroskadt, halaványra bágyadt a nemzeti glóriola pirosra villanó pompája és nem tudott megszületni a hegyek és rónák csillagos álomselyme. A magyar föld rögeiben kialudt az álmok régi, téli fénye, melyet nótásan beszédes, zamatos ajkak, férfiasan erős melankóliával, a szomorúság keleti bájával elmerengő nyílt szemek, valami világos, okos látáson átfegyvelmezett, friss képzelet álmodtak azokba bele, mikor az élet érett duzzadása kövér buzaszemekben csordult ki vagy a szó ritmusába pattant avagy a vér szilaj östüzébe lobbant. Egy új világ káotikus éjszakájának álma szűrődött a magyar rög szívébe: a vérző élet siráma s az erős halál legendája; azt a szeretet árván bolyongó könnye mosta rá, ezt a rendületlenség megroppanó páthosza vonaglottá bele. S ettől a lélek- és vérharmatozástól teltebb lett a barázdák tikkadt erezete felfrissüléssel, mélyebbről feldobbanóbb, zengőbbben felmorajlóbb lett a föld szomorú szava, derűsebb kékkal kívánt rámélyülni a sötét sírfoltokra a búzavirág, piroslóbb életkedvet vágyott szétlángolni a bús magyar arcokra a pipacs. A levegő tisztább lehelete duzzadt a fák álmadó ágaiban s várta, hogy szétfeszülhessen, hogy halkra lágyítsa, dússá pompázza a felsíró magyar bánat komor jaját, várta, hogy beléringja szomorú megrezzenését a rezgőnyárfa ezüstös levele, hogy megszűlessék benne az új délibáb. De mindez csak álom, csak vágy volt. Akkor tél volt!

De ebbe a télbe egyszerre az élet királyi tavasza köszöntött be. Két meleg szempár simult végig a téli magyar lelken. Az egyikből a jövő békés, vidám azúrja mosolygott elő, a másikkól a boldogság telt kacagása melegedett ki. S a magyarságot mintha valami meleg öröm delejezte volna végig, mely a pusztulás hangulatának aludt dermedtségéből felcsókolta benne dicsőségének, lojalitásának minden

mámorát. Két királyi tekintet nyilott rá a nemzetre s ez szinte felszívta, magába mélyítette azt, mint ahogyan felszívja a növényzet a világosság hajnali, üde áradását. S ez a két tekintet, mintha érezte volna a nemzet igéző intését, a szeretet elevenségére vált s végigjárta a magyarság történelmi lelkületének évezredes rengetegét.

A király szeme..., mely az új Marathonok csodálatában tüzesedett ki, mely a honvéd-temperamentum heroikus izzásának fényénél találkozott a magyar pszikével, a hűségnek ott látott elvérző világosságán keresztül nézett bele a magyar bánat 1000 éves problémáiba, megértette azoknak tragédiákba csorbult dicsőségét és felejtethetetlenül megszerette a hegyek történetének árnyékaival elborított s az alföld csendes, nyílt síkjára formált zord, de meleg magyart.

És a királyné szeme!... Milyen régóta várta már a nemzet ezt a hatalmas s mégis a szív mélyéből látó édesanyai pillantást! S ez először az elveszett, a győzelmekkel megvert boldogság vércseppjein: a könnyön pihent meg; amely árváknak, özvegyeknek nehéz kérdésekkel átfelhőzött szemeiben buggyant fel. Ez a könny Erzsébet királyné lelke fájdalomnak még most is tükröző tengerszeme, melyet belesírt az ő nemzete sok mélységre szakadt szomorú szívébe. S a magyarság azóta is ezeken a könnyeken zokogja ki s fékezi — az ő példájára — hősies csendbe keményzúgású viharait. Így találta meg a királyné a könnycsepp borús rengésében örökségét: a szenvedő Magyarországot, így értette meg a magyar királyné megújuló történelmi hivatását: a nemzet fájdalomra számára a könny a királyné szemeiben születik s csak azzal tud vigasztalással sírni, így talált el a szeretetnek a könny olajából égő lángvetése mellett a magyarság borús, de forró szívébe: haza.

Akkor tél volt s eme egymásratalálás nyomán életbe-lélekbe öltözött az egész nemzet. Kibontotta a gyűlölet sötét vérfüstjéből s a fájdalom dúlt könnypárázatából — mint újra megtalált csillagot — régi bizalmas, tiszta nézését s azt tűzte fel a trón fölé ragyogásnak; letörölte homlokáról a halál sápadt árnyékfelhőzetét s a diadalmas élet tűzszínű áthevülését sugározta a trón köré ihletnek, levegőnek; alázat szelidült tomboló izomzatára, áhitat csitult viharzó szavaira s így énekelt királyt-királynét áldó hymnust, így mondott áldó imádságot. A milieu pompázó stílusát pedig zászlóiból göngyölgette ki. Zászlókat bontott, amelyeknek súlyos, méltóságos meglebbenéséből a magyar századok megújulása hullámszórt elő, amely szédítő történelmi távlatot mélyített a királyi pár koronás alakja mögé. S mint életre kívánczó lázas víziók elevenedtek ki ebből a háttérből az erő szikrázó ércsengésével a kard hősei, a bölcseség teremtő józanságával

az alkotás lángelméi, a szép exaltált szerelmével mindazok, akiknek ritmus lejtett a szavában, alak vibrált a vésője élén és szín pompázott a képzeletében; a szentség idealizáló lendületével a szentek és a nemzeti idealizmus csillagos borujával, villámlóan cikázó egével a Patrona Hungariae. A zászlók puhán dagadó selyméből, lobogásba omló lengéséből így egy átspiritualizált mult oldódott ki, mely lelket hevített az ünnepi lángolásba s büszkébbre duzzasztotta a történelmi továbbélés öntudatát.

Ettől fogott tüzet, ettől viharzik és reng a nemzet izmosodásának gazdag lehetősége, a trón jövő reménye: az ifjúság is. Az élet első alakjában bontja ki magát benne: virágban, felhőtlenségben, költészetben, ezért fordítja a világot — hogy elbírhassa — a maga eszményiségének színeire, vonalaira, megvilágítására. Csak egyet lát meg és érez föl igazán, talán legigazabban: az ünnepek, a szeretet költészetét. Ez az ő életének érlelése, ez az ő szépségének kinyílása. Ezért érzi, hogy valahogyan ő is hozzátartozik a trón zsámolyához.

És hódolatul előbontja lelke finom, derűs tavaszát s mint egy gyönyörű magyar májusi álmod teríti a király és a királyné nézése, merengése elé, befedi és elborítja vele a sírok és romok fölfeketelő látomását, felszedi a nehéz királyi könnyecseppeket, lecsókolja róluk a fájdalom savát és végigpermetezi velük friss virulását; aztán halk leheletével lágy ringásba fodrozza fel virágzása színes selymét, majd rátapsolja örömeit, mosolyát s ezek, mint a nevető élet, lejtének, inganak, játszanak napsugártáncot s emelnek az égre szivárványíveket, — hogy mindig derűs legyen, mindig rajta, a jövőn, felejtse el bánatát a királyné és a király.

És hódolatul király és királyné elé feszíti ki a lelkét, melyben a multnak, az ősi erényeknek gyökérszájai éreződnek szét, melyet az új idők zivataros hullámrengései törhetetlenné keményítenek, mely férfiasan szorítja meg a kardot s alázattal csókolja meg a keresztet, mely csak úgy tudja szeretni a hazáját, hogy imádja az Istent és élteti a királyt — hogy mindig nyugodt legyen, mindig benne, általa, az ifjúságon tudjon remélni a királyné és a király.

És vajjon van-e ennél melegebben hódoló, énekesebb királyhymusza ennek a világnak!?...

Ruttkai Erődi Béla, dr.

A jelen tanév folyamán egy nagyon bensőséges, de a nehéz időviszonyok miatt a nyilvánosság kizárásával lefolyt ünnepsége volt a székesfővárosi tankerületnek. Erődi Béla dr., udvari tanácsos, 1917 február 18.-án ülte székesfővárosi főigazgatóságának 25 éves évfordulóját. A budapesti középiskolák közvetlen előljárói a május 19.-i igazgatói gyűlést szemelték ki jubileumi érzelmeik tolmácsolására, amikor is egy, az igazgatók arcképeit és a tanári karok aláírásait tartalmazó emlékelbumot nyújtottak át az ünnepeltnek. Ám az ünnepségnek elvonuló, szorosán családias jellege ellenére is úgy érezzük, hogy az a ragaszkodás és tisztelet, amely az igazgatókat és tanári testületeket áthatja Erődi Béla dr., főigazgatóval való vonatkozásaikban, nem kevésbbé természetszerűleg lobban fel a tanulók ezreiben, akik az ő atyai gondviselése alatt állanak, valamint a szülők lelkében, akikkel megosztja a gondot, örömet és fájdalmat, amelyekkel gyermekeik nevelése együttjár. A nemes érzelmek ébresztgetése és ápolása mindenkor megokolt, de főleg a pusztító szenvedélyek túláradása idején; azért bizton reméljük, hogy a mi jó főigazgatónkban a *nevelő* megbocsájtja nekünk az *ember* intencióinak valamelyes sérelmét, ha a jelen sorok a Sz. Imre-főgimnázium közvetlen érdekelttségében is meg akarják pendíteni azt az érzelmi tónust, amely az ünnepies alkalomból a tanári testület lelkén átrezeg.

Már maga az a körülmény, hogy az ünnepelt immár 46 esztendeje fáradozik a magyar középiskolai ifjúság nevelő-oktatása érdemében, magas arányúvá teheti a tiszteletet, amellyel feléje fordulunk. Nem osztozunk a pedagógusok hivatásáról alkotott ama sötét felfogásban, amely a „*Quem dii odere, paedagogum fecere*“ szállómondásban megnyilatkozik. Szerintünk minden gyermek egy-egy Tóbiás, aki előtte ismeretlen útnak indul pusztán a végső cél homályos megérzésével; minden tanár egy-egy Ráfael, aki hivatásszerű kötelezettségéből meleg szívvel hajol közel a zarándokhoz s az ő különleges egyéniségének mélységeibe próbálva aláereszkedni a lelkét kölcsönzi oda kalauzának. Eljárására akár a szeretet és összefonódás édes visszhangjai verődnek feléje a gyermeki lélektől, akár a martialisi „*Invisum pueris virginibusque caput*“ legyen a sorsa, alanyi érzelmei közömbösek a magas céllal szemben, amelyet úznie kell; örömeiben, gyászá-

ban egyaránt közvetlenül az egyéni, közvetve a nemzeti boldogulásért küzd. S ha az egyeseknek s a köznek szentelt pillanatok, mint az adott esetben is, közel félszázadra nőnek, a dolgok rendje szinte a természeti kényszerűség erejével árasztja el szívünket az eleven tiszteletnek s kegyeletnek érzéseivel.

Ám az ősz hajszálak sokszor megtévesztően provokálják a mi tisztelet-érzéseinket. Az egyéni élet gyakran folydogál befelé az önösség, kifelé a merő szenvedőlegességek medrében s az idő, mint ingyen kapott kegyelem, kamatozás nélkül hever, mint a hűtlen szolgálta talentumai. A meglett korokhoz magas követelményeket fűzünk. Az elevenen átértett hivatás emlékjeleit keressük náluk, akár elrejtve a lélek mélységeiben, akár a nyilvánosság országútjai mentén.

Ha a mi jó főigazgatónk pályáján áttekintünk, csalódással semerre sem szálldogál a mi emlékezetünk vándormadara. Imponáló akaraterő, törhetethen kitartás kellett ahhoz, hogy rendszeres hivatásbeli kötelmeinek teljesítése mellett jóformán a világ összes kultúrnyelveinek birtokába helyezze magát. Nehéz alpesi út, diadalmas oromrajutás ez a szellemi természet világában; aránytalanul küzdelmesebb, mint a fizikai magaslatok megközelítése, de aránytalanul jutalmazóbb élvezet is: szemlélni a közvetlen közelben a nagy népcsaládoknak a nyelvszerkezetben megkristályosodó filozófiáját, távolabbra a maguk természetes üdeségében gyönyörködni a kultúrák kimagasló alkotásaiban, amelyekről a legtöbb halandó vagy egyáltalán semmikép, vagy csupán halovány szellemi fotografiák révén szerez fogalmat.

A világirodalom esztétikai szépségeinek pusztán receptív jellegű élvezete is bizonynyal nagyon előkelő foglalkozás; ám Erődi főigazgató két irányban is elhagyja a merő passzivitás határait. Sok-sok változatos kultúrájú lélek szellemi és érzelmi virágairól bontogatván le a leplet, a benső örömeiket, amelyeket felfedezésükkor érez, siet minél szélesebb körben közkinccsökké tenni a magyar haza határai között. A nyugati irodalmak egy-egy figyelemreméltó termékét, de főleg az előttünk ismeretlenebb keleti világ gyöngyeit hozza fordításaiban szellemünk és szívünk közvetlen távlatába. Sűrűn megjelenő tanulmányai-
ban, amelyek megírásánál a német, francia, angol és olasz nyelvet is közletőül használja az adott viszonyok játéka szerint, tudományos szemlélődéseit rögzíti meg. Útleírásokat, etnografiai dolgozatokat készít; török nyelvtant ír, stb. Felőlük hivatásszerűen az illető szakirodalmak ítélnék. Mi, akik ezúttal inkább a futó emlékezés-szülte érzelmi akkordokra figyelünk, csak Erődi munkálatainak hosszú sorozatát látjuk magunk előtt, tanúbizonyságul az ünnepezt főigazgató tiszteletregerjesztő produktív erejének.

Másrésről azok a vándorútak, amelyeket a szellemi világ régióiban megtesz az ő ritka nyelvtalentuma szárnyain; azok a tapasztalatok, amelyeket négy világrészben gondos méh módjára összegyűjt, magas és tiszta orientációhoz vezetik őt, amelynek hatásakép közpályáján gyümölcsöző életfelfogása kialakul. Fölötte problematikus dolog bizonyos par excellence-jelenségekhez fűzni az egyéni élet gazdag megnyilatkozásait. Ám azt hisszük, nem tévedünk az ítéletben, ha adott jelek nyomán a nemes humanizmusnak az összes népeket átölelő, testvéri érzületében látjuk azt a harmónikus egységet, amelyben Erődi főigazgató lelkében kelet s nyugat műveltségének szépséges elemei összeolvadnak, úgy azonban, hogy érzélemlilága egy pillanatra se szabaduljon a szegényesebb kultúrájú magyar föld magnetikus erejétől. Ez az ideális felfogás mit sem veszít az érdeklődés révén, amellyel szaktudományainak egy nagyobb körzetében a színtér, a természet felé fordul, ahol a lelkek vándortüzei fellobognak. Ellenkezőleg. Az anyaföldhöz fűződő, szolid értéket nyer a realizmus Istenadta, üde fuvalmaitól.

A távolabbi perspektívában szemlélt, előkelő egyéni tulajdonok, az ő szíve s szelleme világában kialakított selfmade nemesség, amelyet immár a királyi elismerés külsőleg is neve mellé rögzít — a „Ruttkai“ előnévvel tüntetvén ki őt —, közelebből egész természet-szerű megokolását adja a mi különleges, pro domo-kötelességünknek, amelyet iránta leróni tartozunk.

Kis intézetünk a kezdetnek s az áldatlan háborús időviszonyoknak a nehézségeivel vívódik. Nagyon érezzük, hogy épp úgy rászorúl a gyengéd figyelemre, a becéző gondra, mint a kis gyermek, aki a járás nehéz feladataival kísérletezik. Nagy áldás nekünk az az előkelő szellemi berendezettség, amely a hazai s az általános kultúra nagy érdekeinek perspektívájába tudja beilleszteni testületi erőfeszítéseinket. Jó nekünk az ő gazdag tapasztalatainak rostáján átszűrt nemes érzelmi világa, amely atyai jóindulatával áll mindenkor mellettünk s amely nevelői célzatainkat meleg rokonszenvével karolja át, megkapó igazolását nyújtván annak az elvnek, hogy a gyermekeiben, unokáiban mintegy új ifjúságot élő, azok boldogságát szolid jóakarattal kontempláló, ezüstös koroknak a keresztény pedagógia a legtöbb megnyugvást s tárgyi igazságot ígérő nevelő-rendszere.

Ex abundantia cordis, őszinte lélekkel kívánjuk, hogy ez a gazdag élet s ez a jóságtól sugárzó szív sokáig legyen még a mienk a Gondviselő kegyéből s a hála és szeretet, amely lelkeinkből feléje vissza-lobban, sok édes fényt és meleget árasszon reá életének esti árnyaiban.

I.

Tanári kar.

a) A rendes tárgyak tanárai.

Sorszám	A tanár neve	Osztály, melyben tanított	Tárgy, melyet tanított	Heti óraszám	Az intézetnél viselt egyéb tisztségei
1.	Bitter Illés, ciszterci rendi áldozópap, okl. főgimn. rendes tanár. — Tanári éveinek száma 27; ez intézetnél 5.	V. II.	német ny. szépírás	8	igazgató, a tanári könyvtár őre, az ifj. énekkar vezetője
2.	Brisits Frigyes, dr., ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 4, e. i. 3.	III. III—V.	latin ny. magyar ny.	17	a III. o. fő- nöke, az ifj. könyvtár őre
3.	Farkas Alberik, ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 6, e. i. 2.	I—V.	mennyiség- tan	17	hitszónok, a Mária- kongregáció prézese
4.	Gálos Bernát, ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 2, e. i. 1. — 1916. november 10-én tényleges katona-lelkészi szolgálatra bocsáttatott el, utána	I. I. III—IV.	magyar ny. latin ny. német ny.	18	az I. o. főnöke
5.	Schwartz Elemér, dr., ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 2, e. i. 1.				

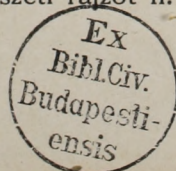
Sorszám	A tanár neve	Osztály, melyben tanított	Tárgy, melyet tanított	Heti óraszám	Az intézetnél viselt egyébi tisztségei
6.	Kiss Albin, dr., ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 19, e. i. 4.	IV. III—V. III.	latin ny. történelem földrajz	17	a IV. o. főnőke, tanárszéki jegyző, a tört. és földr. gyűjt. őre
7.	Krivátsy-Szüts György világi, okl. h. rajztanár. — Tr. é. 1, e. i. 1.	I—IV. I—II. I.	r. geom. földrajz szépírás	17	a rajzsztartár őre
8.	Martos Ágost, világi, okl. óraadó tornatanár. — Tr. é. 30, e. i. 5.	I—V.	test- gyakorlás	10	
9.	Orsovai Fülöp, dr., ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 3, e. i. 2.	II. II. V.	magyar ny. latin ny. görög ny.	16	a II. o. főnőke, a filológiai szertár őre, az ifjúsági taktarékpenztár vezetője
10.	Pataki Kálmán, ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 3, e. i. 2.	I. II. IV. V.	természet- rajz	10	a természetrajzi gyűjtemény őre
11.	Vargha Damján, dr., ciszt. r. áld., okl. r. tan. — Tr. é. 18, e. i. 5.	I—V. V.	vallásstan latin ny.	16	az V. o. főnőke, a segítőegyesület vezetője

A másvallású tanulóknak az intézeten kívül álló hitoktatói:

Ulicsák Béla, g. kath., Nedelykovits Velimir, g. kel. szerb, Laky Sándor, ref., Szüts Gábor, ág. h. ev., Józán Miklós, unitárius, Edelstein Bertalan, dr., Geyer Arthur, dr. és Kiss Arnold, dr., izr. hitoktatók.

b) A rendkívüli tantárgyak tanárai.

Bitter Illés tanította az éneket heti 3 ó., Brisits Frigyes, dr., a francia nyelvet a kezdőknél h. 2 ó., Farkas Alberik a gyorsírást h. 2 ó., Kiss Albin, dr., a francia nyelvet a haladóknál h. 2 ó., Krivátsy-Szüts György a művészeti rajzot h. 2 ó.

II.

Végzett tananyag.

A Tantervben előírt tanítási anyagot mind a rendes, mind a rendkívüli tárgyakból elvégeztük. Görögpótló tanfolyam nem volt. A megengedhető rövidítéseket már az év elején megállapítottuk, úgy, hogy egészében és lényegében egy rész sem maradt feldolgozatlanul. A kétheti írásbeli dolgozatokból minden osztályban 12–14-et, a havi írásbeli dolgozatokból 8-at írtunk.

A magyar írásbeli dolgozatok tételei.

IV. o. 1. Toldi a mezőn. 2. *a)* Harangok párbeszéde a harctéren. *b)* Halottak estéjén. *c)* Hogyan esett Miklós gyilkosságba? — 3. Miklós és Bence találkozása a nádasban. — 4. A farkaskaland. — 5. Az állatok szerepe Fáy és Heltai meséiben. — 6. A szemléletes és élénk stílus Toldi IV. énekében. — 7. Az fordított farkasról c. olvasmány áttétele a mai nyelvre. — 8. Régen és most. — 9. A magyarosság Gárdonyi G. „A bor“ c. elbeszélésében. — 10. Egy nap Rodostóban. (Házi.) — 11. A Tisza c. költemény stilisztikai fejtegetése. — 12. A háború a mi iskolánkban.

V. o. 1. *a)* Hulló lombok, hervadó virágok. *b)* Sétám a Dunaparton alkonyatkor. *c)* Jön a vonat. — 2. *a)* Rákóczi Mikes leveleiben. *b)* Az öreg Toldi. *c)* A magyar szolga alakja a Toldiban. — 3. *a)* Tipusok az evangélium példabeszédeiben. *b)* Az én anyám. *c)* A rikkancs. — 4. *a)* Ankerschmidt lelki átalakulása. *b)* A török jellem Tinódi énekeiben. — 5. A görög alkotmány története. — 6. Példák az okoskodás formáira. (Isk.) — 7. Kölcsey F.: Védelem P. J. számára c. beszéd belső formája. — 8. *a)* Az uzsoki síroknál. *b)* „Szép Magyarországért érdemes meghalni.“

III.

Beszámoló az 1916—17. iskolai évről.

A) Történeti adatok.

1. **Az intézet elhelyezése.** Intézetünkben a lefolyt isk. évben fokozatosan megnyílt az V. osztály is. Ideiglenes otthonunk ez évben is a székesfővárosi I. Váli-utcai elemi iskolában volt, sőt itt lesz még egy ideig, addig tán ránk köszönt az alkotó, a teremtő béke áldásos napja. A székesfőváros Tanácsa ugyanis — Békefi Remig, dr., zirczi apát, az intézet kegyúra, kérelmére — 40590/1917. VII. sz. határozatával „a felsorolt méltánylást érdemlő okoknál fogva“ az 13107/1915. sz. tanácsi határozattal már átengedett helyiségeken kívül az 1917—18. iskolai évre még 2, 1918—19. és 1919—20.-ra még 1—1 termet engedett át intézetünk céljaira.

Mélységes hálával adózunk Budapest fő- és székváros tek. tanácsának, elsősorban *Bárczy István*, dr. polgármester és *Wildner Ödön*, dr., közoktatásügyi tanácsnok uraknak azért a jóakarató támogatásért, melyben Rendünknek és a főváros I. kerületének ügyét részesíteni kegyesek voltak. De hálásak vagyunk a Váli-utcai elemi iskola gondnok-igazgatójónak, *Martos Ágost* úrnak és az egész tanító-testületnek is a tapasztalt figyelmességért.

2. **Tanári testület.** *Békefi Remig*, dr., zirczi apát, intézeti kegyúr Ömértósága 530/1916. sz. rendeletével felmentette *Baranyay Jusztin*, dr.-t, a ciszterci Rend budapesti hittudományi és tanárképző intézetének igazgatóját, a nálunk eddig annyi szeretettel betöltött hittanári állásától. Nagyon fájdalmas nekünk az ő elvesztése, hisz a megalapozás nehéz küzdelmeiben, az intézeti közszellem megteremtésében, a nevelői felfogás egységes kialakításában ideálisan hangolt lelkének, világos elméjének, mozgékony akaratának annyi energiáját, jó szívének annyi szépségét hasznosította, hogy adósainak érezzük magunkat mindenkorra. Megindultan mondunk neki hálát mindezekért és kívánjuk Isten bőséges áldását további munkásságára. — Az intézet fokozatos kifejlesztésére való tekintettel az intézet kegyúra *Gálos Bernát*,

a német és latin nyelv okl. r. tanárát helyezte hozzánk (Székesfehérvárról), majd midőn ezt november 10.-én tényleges katona-lelkészi szolgálatra elbocsátotta, *Schwartz Elemér*, dr.-ral, ugyancsak a német és latin nyelv okl. r. tanárával (ugyancsak Székesfehérvárról) töltötte be helyét. A rajz tanítására *Krivátsy-Szücs György*, világi okl. rajztanárt nevezte ki helyettes tanári minőségben. Eszerint a tanári testületben mindvégig, az igazgatón kívül, 7 rendszer tanár, 1 helyettes rajztanár és 1 bejáró óraadó tanár működött. A másvalású tanulók hitoktatóinak a száma 8 volt.

3. **Ügymenet.** Valahányszor új iskolai év küszöbére lépünk, mindig bizonyos meghatottság vesz erőt tanáron, tanítványon egyaránt, hisz mindig szent elhatározások, szép remények gazdagsága zsongzsong ilyenkor a lelkekben; de fokozottabb ez a meghatottság most, mikor úgy érezzük, hogy ebben a szörnyűséges világban az iskola az egyetlen darabka fehér föld, ahol a vértől megriasztott béke és kultúra oltalmat és menedéket talál. Letörölni a vért és könnyet, mely elborított mindeneket; lemosni a gyalázatot, mely e háborúban az emberiségre tapadt: ez a békés kultúra feladata. Gyógyítani a durva jelen által vágott sebeket, szövögetni a mult és jövő összekötő szálait: erre kell előkészítenie, erre kell nevelnie az iskolának. És ennek az előkészítésnek, ennek a nevelésnek nem lehet más a fundamentuma, mint Az, Aki magáról mondotta: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*; Akinek evangéliuma egyeseknek úgy, mint a nemzeteknek és az egész emberiségnek a lelki szépségek keresztény értelmű kialakításában jelölte meg az utat ahhoz, amit a világ nem adhat meg: a zavartalan, örök békéhez.

A nagymélt. vall. és közokt. min. 106115. sz. rendeletével az iskolai év megnyitását szeptember 15.-re, majd 11545/1916. sz. rendeletével október 1.-re halasztotta el; befejezése idejéül pedig 44462/1917. sz. rendeletével május 26.-át jelölte meg. E határokon belül a tanítás folytonosságát semmi sem akadályozta meg.

A beírások június 19. és 20. s folytatólag szeptember 23., 25. és 26.-án voltak. Az egész év folyamán az I. osztályra 66, a II. osztályra 56, a III. osztályra 64, a IV. osztályra 56, az V. osztályra 38, összesen 280 rendes és a II. osztályra 2, a III. osztályra 1, az V. osztályra 1, összesen 4 magántanulót, mindössze 284 tanulót irtunk be. Mint-hogy a rendelkezésünkre álló iskolatermek csak korlátolt számú tanulók befogadására alkalmasak, az idén sem vehettünk fel minden jelentkezőt.

Az alakuló tanácskozmányt aug. 30.-án a felvételi és javító vizsgálatokat augusztus 31. és szeptember 1.-én tartottuk.

Október 1.-én volt a *Veni Sancte*, osztályrendezés s a fegye-

lemre és iskolai rendre vonatkozó utasítások kihirdetésre, október 2.-án megkezdődtek a rendes előadások.

A módszeres tanácskozmányok október 4. és február 14.-én, az ellenőrzők december 6. és március 14., az osztályozók január 27. és május 26.-án, az évről értekezlet június 12.-én voltak. Az ifjúsági könyvtár számára beszerzendő könyvek ügyében november 29.-én a tandíjmentességért beadott folyamodványok véleményezése végett december 13. és február 24.-én, a jövő iskolai évben használandó tankönyvekről április 18.-án, a háborús előadások rendezéséről április 21.-én tanácskoztunk. Az évről tanácskozmány jún. 12.-én volt.

Május 19.-én rendkívüli tanácskozmányra gyűltünk össze abból az alkalomból, hogy a fő- és székvárosi tankerület e napon üdvözölte *Erődi Béla*, dr., udvari tanácsos, kir. főigazgatót budapesti főigazgató-ságának 25 éves jubileumán. Mindnyájunkban él a vágy, hogy megörökítsük emlékét a nemes embernek és bölcs tanferfiúnak, ki az alapvetés nehéz munkájában annyi gondos szeretettel és irányítással istápolta törekvéseinket s hogy valami emlékjel legyen állandó ébresztője ama kegyeletes érzéseknek, melyekkel a mi jó főigazgatóknak minden időre szóló adósai vagyunk. Ezért elhatároztuk — s elhatározásunkhoz nagy örömmel járult hozzá az intézet kegyura, *Békefi Remig*, dr., zirczi apát úr —, hogy 1. megszerezzük az intézet számára a szeretett jubilánsnak domborművü képét, 2. hogy évenként egy, a magyar nyelvben s irodalomban és egy, a földrajzban kiváló tanulónk kitüntetésére *Erődi Béla — jutalomdíj címén 1—1 tizkoronás aranyat adományozunk*. Alapítványunk szerény, nem hálánkkal arányos, hanem anyagi erőinkhez mért. De hiszen egyetlen levél a babérrerdőből is háláról és elismerésről beszél.

A hittani összefoglalások május 14. és 15.-én voltak *Hanauer István*, dr., c. apát, Szent-Imre-kollégiumi igazgató úrnak, mint érseki hitbiztosnak jelenlétében.

A többi tárgyából — csoportokra osztva — május 21—26.-ig voltak az összefoglaló ismétlések. Osztályvizsgálatokat a vall.-közokt. min. 44462. sz. rendelete értelmében nem tartottunk. A magánvizsgálatok december 18. és 19., továbbá június 11. és 12.-én voltak.

Május 26.-án Te Deummal fejeztük be az évet.

4. **Nyilvánossági jog.** *Jankovich Béla*, dr., vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr Önagyméltósága, 71575/1916. kelt rendeletével az intézet megnyílt 5 osztályának az 1916/17. évre megadta a nyilvánossági jogot.

5. **Látogatások.** *Békefi Remig*, dr., zirczi apát, az intézet alapítója és kegyura, április 25. és 26.-án látogatott meg bennünket. A gondos

atya szerető, éles szemével figyelte Őméltósága a ciszterci rend fiatalabb gimnáziumának fejlődését, vizsgálta anyagi és szellemi életét s tette meg a további haladásra vonatkozó intézkedéseit.

Szmrecsányi Lajos, dr., egri érsek úr Őnagyméltósága december 31.-én a diák-mise alatt a bérálás szentségét adta Návay Imre, V. o. tanulóra.

Prohászka Ottokár, dr., székesfehérvári megyéspüspök úr Őméltósága április 15.-én az ifj. Mária-kongregáció tagfelvevő ünnepélyét tartotta.

Erődi Béla, dr., tankerületi kir. főigazgató úr, október 13., november 27. és január 12.-én végezte hivatalos látogatását, mindenre kiterjedő figyelemmel vizsgálván az intézet nevelő és tanító munkáját.

Hanauer István, dr., c. apát, Szent-Imre-kollégiumi igazgató úr Őnagysága, mint iskolánk érseki hitbiztosa, november 25., december 7., 19., február 24., április 14., 18. és 26.-án jelent meg a hittanórákon.

Örültünk még *Wildner Ödön, dr.*, székesfővárosi közoktatásügyi tanácsnok, *Baranyay Jusztin, dr.*, a ciszterci Rend hittudományi- és tanárképző intézete igazgatója s mások szíves látogatásának.

6. A tanárok társadalmi és irodalmi munkássága. A tanári kar tagjai szorosán vett iskolai kötelességeik buzgó és lelkiismeretes teljesítése mellett a társadalmi, közművelődési, irodalmi és tudományos országos mozgalmakban is részt vettek.

B) Az intézet működése.

1. Testi nevelés.

a) **Torna, játék.** Február 1.-től március 10.-ig a tornaterem a szénhiány miatt nem lévén fűthető, a tornatanítás szünetelt. Egyébként a svéd, dán és porosz szisztémákból kombinált terv szerint — amikor lehetett, a tágas, szép udvaron — gyakorolták magukat a fiúk a tornában. Télen az iskolai jégpályán üzték a korcsolyázás testedző sportját. A tornavizsgálatot az utolsó tornaórákon tartottuk.

b) **Az alkohol-ellenes küzdelmet** tudományos és valláserkölcsi alapon folytatta az intézet.

c) **Az egészségi állapot** egészben kielégítő volt. A fővárosban folyton uralkodó járványok — sajna — intézetünket sem kímélték meg; ugyanis bárányhimlőben 5, tüszős mandulalobban 2, vörhenyben 1, kanyaróban 4 tanuló betegedett meg, a családjukban előfordult fertőző betegség miatt meg 12 tanuló volt hosszabb-rövidebb időre

kitiltva. *Hegedüs Albert*, III. o. t., november 30.-án szívbajban *Krones Károly*, II. o. t., február 16.-án vakbélgyulladásban meghalt. Fehér sírjukat a szív költészetének legszebb dalai lengik körül: az eget kérő imádság s az örök élet földi reflexe, az emlékezés. R. i. p.!

A szemvizsgálatot október 26.-án tartotta *Bayer Sándor*, dr. tisztí orvos úr; trachomát nem talált. Véleményezése alapján 6 tanuló az egész évben, 8 pedig hosszabb-rövidebb időre volt a torna alól felmentve. Újra oltatott május 24.-én 105 tanuló.

2. Értelmi nevelés.

a) **Tanítás.** Oktató eljárásunkban az 1890-ben 23.583 sz. a. kiadott Rendtartás, továbbá az 1899. évi 32.818. és az 1903. évi 43.381. számú rendeletekben előírt Tanterv és Utasítások vezettek bennünket. Ezeknek irányítását követtük mind a tankönyvek megválasztásában, mind az oktatás anyagának kijelölésében és módszeres feldolgozásában, melynek egyöntetűségét nemcsak az előírt módszeres és ellenőrző értekezletek, hanem közös életünk mindennapi eszmecseréi is támogatták.

A rendkívüli tárgyak közül az éneket, a francia nyelvet, gyorsírást és a művészeti rajzot tanítottuk. Az ének elméleti része az I. osztályban kötelező volt.

b) **Könyvtárak.** Nemcsak a háborús körülmények, de ideiglenes helyiségeink szűkös viszonyai is arra készítetnek bennünket, hogy mindennemű beszerzéseinkben csak a legszükségesebbre szorítkozzunk.

1. *A tanári könyvtár:* a) *vétel* útján 14 művel gyarapodott 14 kötetben, értékben 44 kor. 06 fill. b) *ajándék* útján 1 művel 1 kötetben, 15 kor. értékben. Az összes gyarapodás 15 mű 15 köt., 59 kor. ért. *Folyóirat* járt 14, előfizetési árunk 118 kor. 80 fill.

A tanári könyvtár jelen állománya 610 mű, 796 kötet, 2162 kor. ért.

2. *Az ifjúsági könyvtár* a) *vétel* útján 62 művel gyarapodott 176 köt., 234 kor. ért.; b) *ajándék* útján 45 művel, 48 köt., 33 kor. ért. Az összes gyarapodás 107 mű, 224 köt., 267 kor. ért.

Az ifj. könyvtár jelen állománya: 1062 mű, 1298 köt., 1530 kor. ért.

3. *A tankönyv-könyvtárban* a használatos tankönyvek 1—1 példányát helyeztük el; van benne összesen 42 drb 76 kor. ért.

c) **Szertárak.** A szertári beszerzéseknél is arra kell ügyelnünk, hogy csak az okvetlenül szükséges eszközöket és szemléltető tárgyakat szerezzük be. A székesfőváros hálára készítő előzékenységeből használhattuk az elemi és polgári iskola gazdag földrajzi és természet-

rajzi gyűjteményeit, s kedves kötelességünk itt is igaz köszönetet mondanunk *Zipser Károly* tanító úrnak, a szertárak őrének, ki oly figyelmes készséggel volt mindig segítségünkre.

A filológiai szertár részére 7 Cybulski- és 3 Langl-féle faliképet szereztünk be 152 korona 75 fillér értékben.

Jelen állomány: 41 kép 457 korona értékben.

A földrajz és történelem tanításához 2 térképet 63 korona, továbbá 11 Langl-féle faliképet 33 korona és 102 Ottenfeld-féle had-történelmi képet 50 kor. értékben szereztünk be. Képek felhúzása 88 kor. 50 fill. Összes kiadás: 234 kor. 50 fill.

Jelen állomány: 9 térkép és 20 falikép 484 korona értékben.

A természetrajzi szertárba 4 Schreiber-féle embertani és 14 Pfurtscheller-féle állatbonctani faliképet szereztünk be 304 K. 20. f. értékben.

Batisweiler János úr nagyértékű lepke-gyűjteményt ajándékozott az intézetnek. A főkép hazai és balkáni lepkékből álló, rendkívül értékes és gazdag gyűjtemény az adományozó fiának, ifj. *Batisweiler János* orvostanhallgatónak, és tanítójának, az azóta hősi halált halt *Diószeghy Lászlónak*, buzgóságát és tudományszeretetét dicséri.

Dr. Wildner Ödönné úrnő kis ásványgyűjteménnyel, *György Albert* mérnök úr 1 csigakövülettel, az intézet igazgatója 4 drb rézérccel gazdagította a szertárt.

Jelen állomány: 87 falikép, *Erődi Béla, dr.*, főigazgató úr quarneroi koráll- és kagylógyűjteménye, *Batisweiler János* úr lepkegyűjteménye, mintegy 800 kor. ért.

A rajzszertár részére 34 edényt, lepkét, préselt levelet, domborművű gipszmintát vettünk 99 k. 14 f.-ért.

Hangjegysokszorosításra 81 kor. 40 f.-t költöttünk.

d) **Kirándulások.** Az I. osztály 4, a II. osztály 4, a III. osztály 4, a IV. osztály 5, az V. osztály 4 kisebb (félnapra terjedő) kiránduláson vett részt. Ezenkívül 100 tanuló megnézte a repülőgép-kiállítást, melyhez a belépőjegyeket mélt. *Bartonek Géza*, udv. tan., az Eötvös-kollégium igazgatója, volt kegyes — hálára késztető előzékenységgel — rendelkezésünkre adni.

Az 1916. évi nagyszünet alatt 15 (fél- és egész napi) kirándulásra vittük a fővárosban vakációzó tanulóinkat.

e) Részint a takarékoságra és önmegtadadásra való szoktatás végett, részint hogy a szegényebb sorsúaknak a nagyobb kirándulásokon való részvételét megkönnyítsük, *ifjúsági takarékpénztárt* létesítettünk a múlt években. Kezelője az idén *Orsovai Fülöp, dr.*, tanár volt. Sajnos, a háború miatt a tervezett nagyobb kirándulásról az idén is le kellett mondanunk.

3. Erkölcsi nevelés.

a) *Vallásos és erkölcsi nevelés.* Nagy gondunk volt arra, hogy tanulóink megértő lélekkel hozzá szokjanak vallásuk külső gyakorlásához is. Imával kezdtük és végeztük az előadásokat; 12 órakeresztjártársan elmondtuk az „Úr angyalá“-t. Vasár- és ünnepnapokon, halottak, szent Balázs napján, hamvazó szerdán, búzaszentelő és a keresztjártársan napokon, az iskolai ünnepeken, valamint dicsőemlékű I. Ferenc József királyunk temetése (november 30), IV. Károly király koronázása (december 30), Zita királyné neve- (április 27) és születése napján (május 9) szentmisét, vasár- és ünnepnapokon szentbeszédet is hallgatott az ifjúság; március 29-től április 1-ig lelkigyakorlatokon, május folyamán vasárnaponként Mária-ájtatosságon vett részt. Szentmise végén, továbbá mindennap előadás előtt és után közösen imádkoztunk harcoló seregeinkért és a diadalmas békéért. A töredelem szentségéhez ötször járult testületileg az ifjúság: október 8., november 5., december 21., április 1. és május 17. Tanulóink azonban a kötelező alkalmakon kívül is többször és buzgón járultak a szentségekhez; minden szentmisén ott láttunk 35—40-et az Úr asztalánál, hogy az „angyalok eledeleivel“ erősítsék magukat az istengyermeki típus kialakítására.

Hálás köszönetet mondunk nagys és ft. *Hanauer István*, dr., c. apát, Szent-Imre-kollégiumi igazgató úrnak, aki a kollégiumi kápolnát a legnagyobb szívességgel engedte át az istentiszteletek céljaira s mindenben a legfigyelmesebb szeretettel és jóindulattal támogatott bennünket.

A nemkatholikus vallású tanulóink saját felekezetük hitoktatóitól nyertek vallási oktatást és ezeknek vezetése és felügyelete alatt tettek eleget vallási kötelességeiknek.

Mári-kongregáció. A „Jó tanulmányok Anyjának“ oltalma alatt álló kongregáció a növendékek vallásos s apostoli nevelése körül kifejtett munkáját az idén is folytatta. A háború sok értéket megváltoztatott; „Umwertung aller Werte“ a jelen tartalma, de a kongregációi munkásság, törekvés alap gondolatát nem érintheti a világok összeroppanása sem: a Szűz Mária erényeinek iskolájában nevelődött tetterős, bátor, munkás jellem minden időknek ideálja. Ennek az alap gondolatnak kidomborítását, megkedvelését és felkarolását szolgálták a heti gyűlések. A gyűlések témái mutatják legjobban, hogy mi'y irányban igyekeztünk emez eszme megvalósítására. Az év folyamán az egyházi év kimagasló és különösen Nagyasszonyunk tiszteletével szorosabb kapcsolatban levő igazságokra és ünnepekre, ünnep-

körökre tekintettel voltunk. December 8.-án ünnepélyt rendezett a kongregáció, melyen főtiszt. Baranyay Jusztin, a Bernardinum igazgatója mondotta az ünnepi beszédet. A kongreganisták felolvasással, szavalattal és zeneszámmal működtek közre. December 24.-én karácsonyfa-ünnepélyt tartott a kongregáció, melyen főtiszt. Kiss Albin tanár úr méltatta megleghangú, mély gondolatú beszédében a karácsonyt. Április 15.-én méltóságos és főtisztelendő Prohászka Ottokár fehérvári püspök úr 14 jelöltet avatott Szűz Mária lovagjaivá. A lelki fehérséget, mint a boldogság alapját és zálogát, kötötte a kongreganisták lelkére. Beszéde után a Szent-Imre-Kollegium kápolnájában, melyet a jelöltek szülei és érdeklődő vendégek megtöltöttek, a következők mellé tüzte nagy püspökünk a kongregáció érmét: Batisweiler Nándor, Belkó Ágoston, Csepela István, Fáykiss István, Heinzl Frigyes, Kocsis János, Majer Lajos, Nikolich Fedor, Stumpf Imre, III. o. t.; Erntner Károly, Gál József, IV. o. t. Gerényi Jenő, Holczer Endre, V. o. t.

A rendes gyűlések témái: A rózsafüzér ima fontossága. A kongreganista élete; napirendje. Egyházüldözések a modern időkben. Bátorság. Lelkivezető szüksége. Kongregációk háborús története a múltban (Egri kongr. 1703.). Szentáldozás. Lelkiismeretvizsgálat. Részleges examen. Jellemfejlésztés. Jézus legszentebb Szíve. A bűnbocsánat az emberiség történetében. Missziókról. A szenvedésről. Sz. József tisztelete és a jó halál kegyelme. A kereszt tisztelete. A spiritizmusról. Olvasásról. Szűz Mária és a legszentebb Szív tiszteletének viszonya. — Minden gyűlésen az egyes osztályokban kifüggesztett gyűjtő szekrényekbe tett kérdésekre a prézes felelt. A misziókra az egyes gyűléseken és azonkívül is gyűjtöttek, úgy, hogy 90 K-át adhattunk át a Klaver sz. Péter-társulatnak az afrikai misziók segélyezésére. — Reméljük, hogy a viharban, vészben fakadt és erősödött ifjú kongregációnk a béke napjaiban is megállja helyét és gyümölcsöt érlel.

Mély hálánkat rójuk le itt is méltóságos és főtiszt. Békefi Remig zirczi apát úrnak, aki mint jó atyánk anyagi gondjainkat vállainkról levette. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik részint anyagilag avagy meleg érdeklődésükkel a kongregáció munkáját előre mozdították, segítették.

A kongreganisták névsora. A) A tanács tagjai: Szüllő Árpád, V. o. t., prefektus, Beitzer Győző, V. o. t., jelöltek mestere, Csepela Alajos, V. o. t., I. asszisztens, Szüllő Ferenc, IV. o. t., II. asszisztens, Mittermayer Miklós, IV. o. t., titkár és jegyző, Petrányi Győző, IV. háznagy, Alkér György, V. o. t., tanácsstag, Neuhold József, V. o. t., tanácsstag.

A rendes tagok száma 58, a jelölteké 20.

b) **Fegyelem.** Iskolai fegyelmezésünk nem lehet más, mint az iskolai életre való alkalmazása ama valláserkölcsei elveknek, melyek az egész életnek irányt szabnak. Azon voltunk tehát, hogy az intézeti fegyelem ne külső eszközökön, büntetések és fenyegetések kényszerén, hanem a növendékek lelki készségén alapuljon. Még írott törvényeink sem voltak; megelőző intések, éberség, rendhez szoktató fegyelmeztetések, óvó felvilágosítások, a lelkiismeret felébresztése, értelmi rávezetés voltak fegyelmezésünk eszközei. Bár a titkos nevelési együttműködők, az utca, mozi, zúgolvasmányok, háborús etikátlanság stb. egyszer-másszor észrevehetően szóltak bele ezirányú munkánkba, úgynevezett „erősebb rendtartási eszközökre“ — hála Istennek — nem volt szükségünk.

Az individuális nevelés szempontjából annyira értékes „jellemlapok“ — at az idén is folytatták az osztályfők.

c) **A szülőkkel való érintkezés.** Hogy az iskola magvalósíthassa fölséges programját, szükséges, hogy a szülői ház folytonos érintkezésben legyen a tanári testülettel; hogy megismerje az intézet szellemét, s megismervén, megértsék egymást s kölcsönösen felhasználják tapasztalataikat a gyermek lelkének tanulmányozására, alakítására.

Mi mindig rendelkezésére álltunk a szülőknek, bármikor kerestek fel bennünket, a kitűzött fogadó órákon és azokon kívül is. *Csak az osztályozás hónapjaiban (január és május) nem tartottunk fogadó-órákat, mert a látszatát is kerülni akartuk annak, mintha ezek a szülői látogatások nem a gyermek nevelését, hanem csak a tanuló érdemjegyeit tekintenék céljuknak.* Amikor szükségét láttuk, külön intőlapokkal is értesítettük a szülőket gyermekeik előmeneteléről, viseletéről. Vajha minél több szülő venné igénybe és gyümölcsöztetné ezeket a közös megbeszéléseket!

d) **Ünnepélyek.** *Október 6.-án, az aradi vértanúk ünnepén, március 15.-én, továbbá május 18.-án, a béke s a madarak és fák napján az osztályfők méltatták osztályaikban, rendes előadási órájukon, a nap jelentőségét. Április 11.-én, az 1848. törvények szentesítésének emlékére rendelt iskolai ünnepen, szentmisét hallgatott az ifjúság.*

November 5.-én, szent Imre, az intézet védőszentjének ünnepén, szentmise előtt Farkas Alberik tanár mondott nagyhatású szentbeszédet.

November 30.-án, I. Ferenc József király temetése napján, gyászmise a november 20.-án megdicsőült nagy királyunk lelki üdvéért. Szentmise után a tornateremben ifjúsági ünnepély volt, melyen Kiss Albin, dr., tanár mondotta az emlékbeszédet.

Január 4.-én, IV. Károly király és Zita királyné december 30.-án

történt megkoronáztatásának alkalmából tartott ünnepélyen, *Kiss Albin*, dr., tanár méltatta a koronázás közjogi jelentőségét és tolmácsolta az új király iránt érzett alattvalói hódolatunkat.

Május 20.-án, Arany János születésének 100. évfordulója emlékére rendelt iskolai ünnepélyünkön, *Brisits Frigyes*, dr., volt az ünnepi szónok.

4. Iskolánk és a háború.

Iskolánknak a háborús mozgalmakban való részesedéséről a vallás- és közoktatásügyi miniszter 14.092—1916. sz. rendeletében megjelölt pontok alapján a következőkben számolunk be:

Az ideiglenes otthonunkul szolgáló Váli-utcai elemi és polgári iskola egyik részét ugyan (már a háború eleje óta) katonai iparosok foglalták le, a gimnázium céljaira a fővárostól átengedett helyiségeket azonban egész évben használhattuk, kivéve a február 1. — március 12.-e közti időt, amikor a szénhiány miatt a székesfőváros által fenntartott összes iskolákban szünetelt a tanítás. Minthogy a központi fűtéshez szükséges szénmennyiséget nem tudtuk volna beszerezni, minket is az a veszedelem fenyegetett, hogy abba kell hagynunk a munkát. Sikerült azonban kieszközölnünk — s a tapasztalt jóindulatú támogatásért nem lehetünk eléggé hálásak *Wildner Ödön*, dr., közoktatásügyi tanácsnok úrnak —, hogy a székesfőváros Tanácsa a kritikus időre a Fehérvári-út 25. sz. elemi iskolában engedett át vaskályhával fűlő, megfelelő számú helyiségeket azon föltétel alatt, ha a szükséges fűtőanyagot magunk gondoskodunk. *Kesztler Samu* MÁV raktárfőnök és *Brázay Károly* MÁV tisztviselő urak elismerő köszönetre méltó fáradozásai árán megtudtunk felelni e föltételnek úgy, hogy február 2.-től március 12.-ig a nevezett iskolában megszakitás nélkül taníthattunk. Őszinte hálával adózunk *Biczó Dániel* úrnak, a Fehérvári-úti elemi iskola igazgatójának, azért a lekötelező előzékenyséért, mellyel bennünket fogadni és mindenben támogatni szíves volt. Március 12.-én ismét a Váli-utcába tértünk vissza.

Gálos Bernát r. tanár november 10.-én tényleges katona lelkészi szolgálatra kapott behívót; jelenleg a macedon fronton teljesíti szívesen vállalt hazafias kötelességét. Helyét *Schwartz Elemér*, dr., r. tanár töltötte be. Egyéb változást a népfölkelői szemlék nem okoztak a tanári testületben.

A háború hatása az ifjúság lelkére, ha nem is szembeszökő módon, de azért észrevehetően tompító volt. Az első évek idegfeszültségét bizonyos ernyedtség, fásultság váltotta fel. A nagy erények kilobbanó fénye a maximális határon túl nem izgathatta a lel-

keket s a felülkerekedett gyávaság, haszonlesés, kapzsiság és a pokolnak annyi más halálos bűne undort vetett a front-mögötti életre. Különösen itt a fővárosban, ahol szinte örülten tombol és hivalkodóan kérkedik a hősök vérével úzótt uzsora. Hova-tovább arra kell törekedni, hogy minél jobban eltereljük az ifjúság figyelmét minden háborús vonatkozástól, mert ezek csak torzképét nyújtják a nevelés ideáljának, az Isten-hasonlóságra teremtett embernek. Ezt a torzképet kijavítani, a kusza vonásokat kisimítani, erre kellett felhasználni a szóbeli megvilágítást sürgető köznapi szenzációkat.

Háborús tárgyú írásbeli dolgozataink tételei a következők voltak : I. oszt. Katonák mennek az utcán. — Egy nap az idei karácsonyi vakációból. II. oszt. Az orosz fogoly. — Katonavonatot láttam. — Miből veszem észre, hogy háború van? — Apám hazajön az orosz frontról. III. oszt. Levél egy menekülő barátomhoz. — Isten veletek, harangjaink! — Az én háborús naplóból. — Ha azok a rögök szólni tudnának! IV. oszt. Ágyúk párbeszéde a harctéren. — Régen és most. — A háború a mi iskolánkban. V. oszt. Az uzsoki síroknál. — Szép Magyarorszáért érdemes meghalni.

Amennyiben kezdő s a főváros tulajdonát képező iskolai épületben elhelyezett intézetünk alkalmas szertárhelyiségekkel nem rendelkezik, a háborús emléktárgyak rendszeres gyűjtésére nem gondolhattunk. A tanuló ifjúság az intézet részére hadi postabélyegeket és levelezőlapokat gyűjt.

A t. testület tagjainak, mint szerzetes tanároknak, csekély anyagi erő áll a rendelkezésére. A ciszterci Rend egészének a háborús akcióban való részesedését Békefi Remig, dr., zirczi apát, hadikölcsönjegyzései képviselik, aki az 5. és 6. hadikölcsönnél is 1—1 millió (a háború kezdése óta összesen 6 millió) koronát bocsátott a nagy ügy érdekében az államhatalom használatára. E mellett a Rend Vilányi-úti 7. sz. telkét átadta a Kelenföldi Népsegítő Szövetségnek, hogy addig is, amíg az új iskola s rendház építkezési munkálatai megkezdődhetnek, a háborús nyomor enyhítéséhez hozzásegítsen.

Az intézet tanulói 9—15 éves gyermekek levén, a hadviselésben való tényleges részvétel kötelezettsége általában nem érinthette őket.

Csupán egy tanulónk, Holczer Endre, V. o., jelent meg a népfölkelő szemlén; felülvizsgálat után azonban elbocsátották.

Tanulóink szívesen és szép eredménnyel buzgólkodtak a hadi jótékonyág érdekében. Összesen 2446 K-t hoztak össze, amelyből 15 hadikölcsön-kötvényt jegyeztünk 1452.50 kor.-ért; háborús jótékonyagra (katonák karácsonya, a király születésnapja a harctéren, gyászpajzs, csecsemővédő egyesület, nyomorék gyermekotthon, király-

gyűrű, naptár, katonasírok) adtunk 441.60 K-t, később megjelölendő célokra maradt 551.90 kor.

Ezenkívül 2 mm. újságot, 2 zsák gubacsot gyűjtöttek, résztvettek a szedercesze-, csalán- és fémgyűjtésben s a nagyszünet alatt gyógyító-növényeket szednek.

A Segítő-egyesület 4 hadi kölcsönkötvényt jegyzett 382 kor.-ért.

A háborúnak az intézet népesedésére nem volt lényegesebb befolyása. 9 erdélyrészi menekült tanulót (Hártnágel János I., Fodor Elek, László István, Péter János III., Fodor Pál, Nickmann István, Szoukup József IV., Soó Dénes és Zakariás András V.) fogadtunk be, közülük évközben visszatérhetett 5. Helyzetükön minden lehető módon iparkodtunk könnyíteni; sem beíró-, sem tandíjat nem fizettek, ingyen-könyveket kaptak, s aki rá volt szorulva, magánosok és intézmények részéről élelmezésben s egyéb anyagi támogatásban is részesült.

C) a) Segélyezett, b) ösztöndíjas, c) jutalmazott tanulók.

a) Alapszabályszerűleg szervezett Segítő-egyesületünk ugyan még nincs — a háborús viszonyok nem látszottak alkalmasnak a megvalósítására —, de szegény tanulóink anyagi gondjain tőlünk telően könnyíteni iparkodtunk.

Bevétel.

1. Mult évről maradt készpénzben	68.15 K.
2. Békefi Remig, dr., apát úr minden beírt tanuló beíródíjából engedélyezett 2 kor.	568.— K.
3. a) Időközi kamat	21.68 K.
b) 11 hadikölcsönkötvény évi kamata	64.50 K.
4. a) Pálházy József úr adománya	200.— K.
b) José Gallart y Girbál úr adománya	50.— K.
c) Szüllő Árpád úr adománya	20.— K.
Antunovits János úr adománya	15.— K.

Összesen: ... 1007.33 K.

Kiadás.

1. Iskolai könyvekre	300.66 K.
2. 4 drb. hadikölcsönkötvény	382.— K.
3. Erődi Béla jutalomdíjra	20.— K.

Összesen: ... 682.66 K.

Mérleg.

Bevétel	-----	1007·33 K.
Kiadás	-----	<u>682·66 K.</u>
Marad	-----	324·67 K. a MOKtár 88581. sz.

könyvecskéjében.

b) Budai Mária-Terézia-féle ösztöndíjat (240 K.) élvez Hidassy Dezső, IV. és Hocz Gábor, IV. o. t.

Mecséry-féle ösztöndíjat (200 K.) kap Neuhold József, V. o. t.

Bésán-féle (200 K.) ösztöndíjat nyert Zemplén Béla, I. o. t.

A jövedéki bírságalapból Szalay Miklós, IV. o. t. 200 és Zielinski István, V. o. t. 300 kor. ösztöndíjban részesülnek.

A győri kir. árva-alapítványból Weber Andor, II. és Petrányi Győző, IV. o. t. 200—200 kor., Alkér György, V. o. t., 160 kor. ösztöndíjat kapott.

A vácsi Mária-Terézia-féle alapítványból Szentpéteri Gyula, II. o. t. 100 kor., a győri árva-alapítványból Füle Ernő, IV. o. t. 100 kor. és Alkér György, V. o. t. 150 kor. rendkívüli tanulmányi segílyt nyert.

Az ösztöndíjak és tanulmányi segílyek összege: 2290 K.

A háborús ösztöndíj-alapítvány az idén 15 db. 100 kor. névértékű hadikölcsön-kötvénnyel gyarapodott a tanulók gyűjtéséből. Jelenleg van 35 db. 100 kor. névértékű hadikölcsönkötvénye 3500 K ért. és 320·68 kor. készpénze a MOKtár 88.579. sz. könyvecskéjében; összesen: 3820 K. 68 fillér.

Egyéb segílyek:

A könyvek vásárlásánál a könyvkereskedők és kiadók mintegy 250 kor. kedvezményt adtak a Segítő-egyesületnek. Az intézetnek 34 tanulója 145 használt könyvet adományozott 200 kor. értékben. Összesen 73 tanuló kapott — részben használatra — 560 db. tankönyvet. A Segítő-egyesület könyvtárában — a szokásos selejtezés után — *jelenleg van* 825 db. tankönyv 1150 kor. értékben.

Az intézet kegyura, Békefi Remig, dr., zirczi apát 48 tanulóknak egészen, 16 tanulóknak részben engedte el a tandíjat, 9 erdélyrészi menekült tanulóknak a beíró díjat is. Az összes tandíjkedvezmény: 4194 korona.

Nagys. Don Jozé Gallart y Girbal, spanyol h. konzul úr, 50 kor.-t adott az igazgató kezéhez 2 negyedik osztályi tanuló segílyezésére; a tanári kar erre Buchert Józsefet és Thén Kálmánt találta méltónak.

c) Békefi Remig, dr., zirczi apát úr Őméltósága a legjobb viseletű

és előmenetelű tanulók jutalmazására 1—1 darab tíz koronás aranyat adományozott. A beszerzett jutalomkönyvekkel Staud Géza, I., Zemplén Zoltán, II., Nikolich Fedor, III., Szüllő Ferenc, IV. és Csepela Alajos, V. o. tanulókat tüntette ki a tanári kar.

Ugyancsak az *intézet kegyura* buzgó énekesek jutalmazására 1 db. 10 koronás aranyat ajánlott fel. Könyvjutalomban részesült Tomka Miklós, II. és Nagy Zoltán, IV. o. t.

Az *Erődi Béla-jutalomdíjban* Gyulai Elemér, V. o. t., mint a magyar nyelvben legszorgalmasabb és Palos György, III. o. t., mint a földrajzban legkiválóbb részesült.

Ngos és ft. *Hanauer István, dr.*, érseki biztos úr, a hittanban legkiválóbb tanulók elismerésére osztályonként egy-egy, szép ezüst keresztet ajándékozott. Részesedtek benne: Zemplén Béla, I., Hrauda Rezső, II., Fáykiss István, III., Jankovich Endre, IV. és Szüllő Árpád V. oszt. tanuló.

Főtiszt. *Tichy Sándor* úr, lazarista atya, 1 db. cs. és kir. aranyat juttatott minden tekintetben kiváló tanulók jutalmazására; könyveket kaptak Graff Kálmán, III. és Ruda Lajos, IV. o. t.

Köszeghy Sándor ur, Pest vm. főlevéltárosa, a legtalentumosabb V. oszt. rajzoló kitüntetésére Zichy Mihály életrajzát ajánlotta fel; megkapta Lázár Imre, gr.

A *Baranyay Jusztin, dr.*, a ciszt. r. budapesti tanárképző intézetének igazgatója által rendelkezésünkre adott 5 jutalomkönyv közül egyet Petrányi Győző, IV. o. t. kapott, mint aki a Mária-kongregáció céljai érdekében legtöbbet buzgólkodott; a többit a t. kar Viczián Imre, I., Benárd Ágost II., Böhm József, III. és Fodor Pál, IV. o. tanulók közt osztotta el szorgalmuk és jó viseletük jutalmazásaképp.

Hümpfner Tibor, dr., ciszt. rend theol. tanár úr Vajna László, I., Molnár Ferenc, Szentpéteri Antal, Böhm József III. és Demjanovich Endre, IV. o. t. jutalmazására ajánlott fel 1—1 könyvet.

Az *intézet igazgatója* osztályonként a latinban kiváló előmenetelű 2 tanulónak (Hancsók Kálmán és Vajna László, I., Hrauda Rezső és Szentpéteri Antal, II., Czettner Ferenc és Héber József, III., Welter Alfonz és Hidassy Dezső, IV., Csepela Alajos és Neuhold József, V. o.) a „Juventus“ latin nyelvű folyóiratot járatta, továbbá Csomay Imre, I. és Szalay Miklós, IV. o. tanulóknak jóviseletükért ajándékozott 1—1 könyvet.

Brisits Frigyes, dr., tanár úr adományából Dudits Andor, III. o. t. a latinban, Gömöri Pál, III., Mihályovics Tibor, IV. és Beitzer Győző, V. o. t. a magyarban tanúsított kiváló haladásukért kaptak 1—1 jutalomkönyvet.

Kiss Albin, dr., tanár úr *Belkó Ágost*, III., *Orsovai Fülöp*, dr., tanár úr *Wildner Ödön*, II. o. t. szorgalmát jutalmazta.

Németh József könyvkereskedő úr 100 kor. értékű jutalomkönyveit *Beöreöndy István*, *Glatz Henrik*, *Kesztler Ottó*, *Snižek Károly*, I., *Hoffer János*, *Hoffmann Miklós*, *Weber Andor*, II., *Antunovits János*, *Czettner Ferenc*, *Majláth Imre*, *Szentpéteri Gyula*, III., *Glatz Farkas*, *Hidassy Dezső*. *Waldapfel József*, *Welter Alfonz*, IV., *Neuhold József*, és *Waldapfel Gábor*, V. o. t. nyerték el.

A jutalomkönyvek összes értéke: 320 kor.

* * *

Fogadják mindnyájan, akik szíves érdeklődésüknek jelét adni kegyesek voltak, az intézet őszinte köszönetét. Különösen nagy a mi hálánk nagys. *Pálházy József* úr iránt, aki hat éven keresztül évi 200 koronát ajánlott fel az igazgatónak tetszés szerint meghatározandó célra. Egyelőre a Segítő-egyesületben kamatoztatjuk a nagylelkű adomány első részletét; a hova fordításáról később fogunk határozni. Meleg érzést váltott ki a lelkünkben *Batisweiler János* úr jósága is mellyel értékes lepkegyűjteményt ajándékozott természetrajzi szertárunknak. Kezdő intézetünk kétszeres örömmel fogadja a jóakarataknak ilyen beszédes megnyilvánulását. Jöcselekedetük öntudata, Isten áldása legyen boldogító jutalma jötevőinknek!

D) A tanulók érdemsorozata.

A számok jelentése:

a) Az érdemsorozatban: b) A magaviseletben:

1 = jeles
2 = jó
3 = elégséges
4 = elégtelen.

1 = jó
2 = szabályszerű
3 = kevésbé szabályszerű
4 = rossz.

A rövidítések jelentése:

g. kath. = görög katolikus
g. kel. = görög keleti
ág. h. ev. = ágostai hitvallású evangélikus
ref. = református
izr. = izraelita
unit. = unitárius
ism. = ismétlő
fm. = felmentve
gr. = gróf.

I. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak								Ének	Rendk. tant.	Magaviselet
		Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetr.rajz	Számítás	Rajzoló geometria	Szépíráás			
	András Dénes	2	2	3	2	2	2	2	1	1	2	1
	Bathó Gyula	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	1
	Bauer János	2	3	2	2	3	2	2	2	1	3	1
	Benard Aladár	1	1	2	2	1	3	1	2	2	1	1
5	Beőreőndy István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Besenyei Gáspár	1	2	3	2	1	2	2	3	2	3	2
	Bieber Károly	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1
	Czigány Imre	2	3	3	3	3	2	3	3	1	3	1
	Csomay Imre	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1
10	Fejér Domokos	2	3	3	3	4	4	3	2	1	3	2
	Gallus Ernő, ág. h. ev.	2	2	1	3	2	2	2	2	1	—	1
	Glatz Henrik , ág. h. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Grünthal Ferenc	1	2	3	2	2	2	1	1	1	2	1
	Hancsók Kálmán	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1
15	Havas Zoltán	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
	Hohlfeld Tibor	1	2	3	3	1	2	3	2	1	1	1
	Katona György	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	1
	Kesztler Ottó , izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Király Gyula	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1
20	Kochen Lajos, ág. h. ev.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—	1
	Kollár Béla, ism.	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Kovách Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak								Magaviselet			
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Számítan	Rajzoló geometria	Szépirás		Testgyakorlás	Ének	Rendk. tant.
	Kovács Sándor	1	2	1	2	1	2	1	2	2	3	1	
	Král Rudolf	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	
25	Liebmann Hugó	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	
	Loór István	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	1	
	Makk István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Merész Győző	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	1	
	Mihalik Ferenc	2	3	3	2	3	3	2	2	2	2	1	
30	Missik Béla	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1	
	Nagy József	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	1	
	Nagy Lajos	1	3	3	2	2	3	1	3	1	3	1	
	Novák Ferenc	2	2	3	2	1	3	2	2	1	2	1	
	Novák Kamill	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	
35	Ottávi Rajmund	2	3	3	3	2	2	2	2	1	1	1	
	Peller Gyula	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3	1	
	Pentz János	2	2	3	2	1	2	1	3	1	2	1	
	Rausch János	1	2	2	1	3	2	1	1	2	1	1	
	Révész Ernő, izr.	1	1	1	2	1	2	2	3	2	3	1	
40	Roboz Benedek	1	2	3	1	2	2	1	2	1	3	1	
	Romoda Ottó	1	3	3	3	2	2	3	3	2	1	1	
	Romsauer Tibor	2	1	2	1	2	1	1	2	1	3	1	
	Saxlehner Kálmán, ág. h. ev.	1	1	1	1	2	2	1	1	2	—	1	
	Sigmund Nándor	1	1	2	1	1	3	2	1	1	1	1	
45	Snížek Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Staud Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Szabó Jenő	3	3	4	3	3	4	3	2	2	3	1	
	Tabakovits Pál, g. kel.	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	
	Tahy Béla	2	2	1	1	3	1	2	1	2	1	1	
50	Thaly Imre, ref.	1	3	3	2	2	3	1	2	2	1	1	
	Thurzó Tamás	1	1	1	1	1	3	1	1	2	2	2	
	Tiszje József	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	1	
	Tullner Kálmán	1	2	3	2	2	3	2	1	1	1	1	
	Vados Jenő	1	1	2	2	2	2	2	1	1	3	1	
55	Vajna László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Varga János, izr.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	
	Vásárhelyi Béla	1	3	3	2	2	3	3	3	1	3	1	
	Viczián Imre, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	
	Weber Rezső	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	2	
60	Wotzasik György	1	2	2	2	3	2	2	2	1	1	1	

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak										
		Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Szám tan	Rajzoló geometria	Szépírás	Testgyakorlás	Ének	Rendk. tant.
	Zboray Ervin	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
	Zemplén Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Kimaradt:											
	Kiczkó Zoltán											
	Mezey István											
	Más intézetbe ment:											
	Hartnagel János											
	Hussek László											

Beiratkozott: 66, bizonyítványt kapott: 62.

II. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak										Magaviselet
		Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Számítan	Rajzoló geometria	Szépíráás	Testgyakorlás	Ének	
	Bartal Kálmán	1	1	2	1	1	2	1	2	2	—	1
	Benard Ágoston	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Bertalan Lajos	1	2	3	1	2	3	2	3	1	1	1
	Blaskó Sándor	2	1	1	2	2	2	1	1	1	—	1
5	Dömötörffy László	2	3	3	3	3	3	3	4	2	1	1
	Dörfler Miklós	1	1	2	1	1	2	1	2	1	—	1
	Emmer László	3	3	3	3	3	2	2	3	2	—	1
	Erdős László, izr.	2	1	1	1	1	2	1	2	2	—	1
	Frits Miklós	2	2	3	3	3	3	3	2	2	—	1
10	Gerényi László, ism.	1	3	3	3	3	2	3	1	1	—	1
	Gombos Gusztáv	2	2	3	2	1	3	3	4	2	—	1
	Götz János	2	3	3	3	2	3	3	4	1	1	1
	Gránitz László, izr.	3	1	1	1	1	1	1	3	1	—	1
	György Béla	1	2	3	3	3	3	2	2	2	—	1
15	Held József	2	2	2	2	3	3	2	1	1	—	3
	Hoffer János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Hoffmann Miklós, izr.	2	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1
	Horváthy Loránt, ág. h. ev.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—	1
	Hrauda Rezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20	Irányi János	1	2	3	2	3	2	2	3	1	—	1
	Karny Tibor	1	3	3	3	2	3	3	3	1	1	1
	Keindl Dezső	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1	1
	Kendi Elemér	1	1	1	2	2	2	1	3	2	—	1
	Kokics János	2	4	4	3	3	4	4	4	2	—	2
25	Konth Miklós, ref.	1	1	1	2	1	2	2	2	1	—	1
	Litvai István	1	2	3	2	2	2	2	2	2	—	1
	Litvai János	1	2	3	2	1	2	2	2	2	1	1
	Mandity Bonó, ism.	1	3	3	3	3	3	3	3	1	—	2
	Molnár Ferenc	1	1	1	1	1	2	1	2	2	—	1
30	Molnár István	2	1	1	2	2	2	2	3	2	—	1
	Orbán György	2	3	3	3	3	4	3	3	2	—	1
	Peiniger Sándor, ág. h. ev.	1	1	2	1	1	1	1	2	1	—	1
	Petrovits Vidor, g. kel.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	—	1
	Romoda Győző, ism.	2	3	3	3	3	3	3	2	fm.	—	1
35	Rupp Ferenc	2	3	4	4	4	4	3	4	fm.	—	1
	Sándor Zoltán	3	3	4	3	3	3	2	3	1	3	1
	Simon Ákos	2	3	4	3	3	3	3	3	2	—	1

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak										
		Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajzoló geometria	Szépíráás	Testgyakorlás	Ének	Rendk. tant.
40	Stibrányi Márton	1	3	2	3	2	3	3	2	2	—	2
	Szalay Géza, ref.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	—	1
	Szántó Tivadar	1	2	3	3	2	3	3	2	2	1	1
	Szántó Zoltán	1	1	1	2	2	1	1	2	2	—	1
	Szentpéteri Antal	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1
45	Szerdahelyi Zoltán	1	2	2	3	3	2	2	1	1	—	1
	Szondi Jenő	2	3	3	3	2	2	3	3	2	—	1
	Tomcsányi Ferenc, ág. h. ev.	1	1	2	2	1	2	2	2	1	—	1
	Tomcsányi Gyula, ág. h. ev.	2	1	2	2	1	2	2	2	1	—	1
	Tomka Miklós	2	3	3	2	3	3	2	3	2	1	1
50	Tőrekly Iván	1	1	2	1	1	2	1	3	1	1	1
	Waginger Mihály	2	1	2	1	2	1	2	3	1	—	1
	Wéber Andor	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1
	Wildner Ödön	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Wojacsek József	1	2	3	3	2	3	2	2	1	—	1
Zártl Sándor	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	1	
Zemplén Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Magántanulók:												
	Emánuel György, ism.	2	2	2	1	1	1	1	3	—	—	—
	Hegedűs Albert	1	2	2	2	2	2	1	2	—	—	—
Meghalt:												
	Kronos Károly											
Vizsgálatot nem tett:												
	Czeiner Pál											

Beiratkozott: 58, bizonyítványt kapott: 56

III. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak								Rendk. tant.				Magaviselet
		Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Számтан	Rajzoló geometria	Testgyakorlás	Francia nyelv	Művészeti rajz	Gyorsírás	
	Antunovits János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Bajomi Rezső	2	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	2
	Bakos Endre	1	2	2	2	2	2	1	2	2	—	—	—	1
	Balás Ödön	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	2	1
5	Bathó László	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	2	—	1
	Batisweiler Márton	1	3	3	3	2	2	3	3	1	—	—	—	1
	Batisweiler Nándor	1	2	3	3	2	2	3	3	1	—	—	—	1
	Belkó Ágoston	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1
	Böhm József, ág. h. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
10	Bresztovszky Domonkos	2	2	3	3	2	1	2	2	3	—	1	—	2
	Czettner Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
	Csepela István	1	1	2	2	1	1	2	2	1	—	—	—	1
	Csermák Károly	1	3	3	3	2	2	3	3	2	—	—	—	1
	Dudits Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1
15	Eberhardt Antal	1	2	3	2	1	1	3	3	2	—	—	—	2
	Fáykiss István	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	—	—	1	1
	Fodor Elek	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	—	—	1
	Galambos Ferenc	2	3	3	4	3	3	3	3	2	—	—	—	1
	Golda József	1	2	4	2	1	1	2	2	2	—	—	—	1
20	Gömöri Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1
	Graff Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Heinzl Frigyes	1	1	2	3	1	2	2	2	1	—	—	—	1
	Héber József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Holló Ferenc	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	—	—	1
25	Jordán Viktor, unit.	2	3	3	2	3	3	3	3	2	—	—	—	1
	Kendefi Endre	2	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	2	2
	Koblínger László	2	2	3	2	3	3	3	3	2	—	—	—	1
	Kocsis János	1	2	2	2	2	2	3	3	1	—	—	2	2
	Kolba Vilmos	1	1	2	1	1	1	2	2	1	—	—	—	1
30	Lakner Pál	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1	—	—	1
	Léber Lajos	1	1	1	1	2	2	1	2	1	—	—	2	1
	Légrády Tibor, ág. h. ev.	1	1	2	1	1	1	2	2	1	—	1	—	1
	Majer Lajos	1	2	2	2	2	2	3	2	1	—	—	1	3
	Majláth Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1
35	Munkácsy Mihály	1	3	3	3	2	3	4	4	3	—	—	—	2
	Nikolich Fedor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Ottlik Lajos, ág. h. ev.	1	1	3	2	1	1	3	2	2	—	—	—	1

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak								Rendk. tant.				Magaviselet
		Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Számítás	Rajzoló geometria	Testgyakorlás	Francia nyelv	Művészeti rajz	Gyorsírás	
	Palos György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
	Pálházy Endre	1	2	3	2	1	1	2	3	2	—	1	—	1
40	Pór László, izr.	3	2	3	3	2	3	3	3	3	—	—	—	2
	Pridafka Ernő	1	2	3	3	1	1	2	3	3	—	1	—	2
	Prihoda István	1	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	2
	Putz Ferenc	1	2	3	3	1	1	3	3	2	—	—	—	1
	Rösler Endre	1	2	3	3	1	1	3	3	1	—	—	2	1
45	Rupp Kálmán	2	3	4	4	4	3	4	3	2	—	—	—	2
	Sánta István	1	2	3	3	2	2	3	3	2	—	1	—	1
	Schmick Károly	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	—	—	1
	Strestik Ödön	1	1	2	2	1	3	3	3	2	—	1	—	2
	Strobenz Géza	1	2	3	3	2	3	3	3	2	—	—	—	1
50	Stumpf Imre	1	1	2	1	2	2	2	2	2	—	—	1	—
	Szabó Lajos	2	3	4	3	3	3	3	3	1	—	—	—	1
	Szebelédy Ödön	3	3	3	3	2	3	3	3	2	—	—	—	2
	Szentpéteri Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
	Szentpétery Gyula	1	2	3	2	2	1	3	2	2	—	—	—	1
55	Szepessy Sándor, g. kath.	2	2	3	4	2	2	3	3	2	—	—	—	2
	Szerdahelyi Endre	1	1	2	1	1	1	2	2	1	—	—	2	—
	Szigeti István	2	2	3	4	3	2	3	3	2	—	—	—	2
	Szilasi György	1	2	2	2	2	2	3	3	3	1	—	—	2
	Varga László	3	3	3	3	3	2	3	3	1	—	1	—	1
60	Veszelovszky László	1	3	2	3	3	2	2	1	2	—	—	—	1
	Zboray Kázmér	2	2	3	3	2	2	3	3	2	2	—	—	1
	Magántanuló:													
	Riemer Miklós, izr.	1	2	3	2	1	2	1	1	—	—	—	—	—
	Más intézetbe távoztak:													
	László István													
	Péter János													
	Meghalt:													
	Hegedűs Albert													

Beiratkozott: 65, bizonyítványt kapott: 62.

IV. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak							Rendk. tant.				Magaviselet		
		Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Számítan	Rajzoló geometria	Testgyakorlás	Francia nyelv	Művészeti rajz		Gyorsírás	Ének
	Ambrus Lajos	2	2	3	2	2	3	3	3	2	—	—	—	—	1
	Bertalan Pál	1	1	2	1	2	1	1	1	1	—	—	—	—	1
	Besenyei Zoltán, ism.	2	2	3	3	2	2	3	2	1	—	—	2	—	1
	Buchert József	1	2	2	1	2	2	2	2	1	—	—	—	—	1
5	Buchgraber Gábor	1	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	—	—	1
	Demjanovich Endre, g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	1
	Dóry Lajos	1	2	2	3	2	2	3	3	3	2	—	—	—	2
	Erdősi Lajos	1	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	—	2
	Ertner Károly	1	2	3	2	1	2	2	1	1	—	—	—	—	1
10	Fodor Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
	Füle Ernő	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—	—	—	—	1
	Gallart Miksa	2	2	3	1	2	3	3	2	2	—	—	—	—	2
	Gál József	2	2	2	2	1	2	3	2	2	—	—	—	—	1
	Glatz Farkas, ág. h. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	1
15	Greszl Ferenc	2	3	2	2	2	2	1	1	2	—	1	—	—	1
	Heinzl Ottokár	2	2	2	2	2	2	2	1	1	—	1	—	—	1
	Herglöz Jenő	1	2	2	1	1	2	1	1	2	2	—	—	—	1
	Hidassy Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1
	Hocz Gábor, g. kath.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—	1	—	1
20	Ilosvai László	1	1	1	2	1	1	2	1	1	—	—	1	—	1
	Jankovich Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	1
	Kaldrovits Endre	1	1	2	2	1	2	1	1	1	—	—	1	—	1
	Kaufmann István	2	1	1	2	1	2	2	2	1	—	1	—	—	2
	Korchmáros László	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	1	—	—	2
25	Kratzer József	2	3	3	3	2	3	3	3	2	—	3	—	—	1
	Metzler Jenő	2	1	2	2	1	2	3	2	2	—	—	2	—	1
	Mészáros József	2	2	3	2	1	3	3	2	2	—	—	—	—	1
	Mihályovics Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	1
	Mittermayer Miklós	1	2	2	2	3	2	2	2	1	—	—	—	—	1
30	Molnár László	2	1	1	1	1	2	1	1	1	2	—	2	—	2
	Morva Lajos, ág. h. ev.	2	2	3	3	1	3	3	2	1	—	—	—	—	1
	Nagy Zoltán, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1	1
	Neuhold Elemér	2	2	3	3	1	3	3	3	2	—	—	—	1	1
	Peller József	1	2	3	3	2	2	3	3	2	—	—	—	—	1
35	Petrányi Győző	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1
	Rác Ádám	1	2	3	3	2	3	3	2	1	—	—	—	—	1
	Réder László	2	3	3	3	2	3	3	2	1	—	—	—	—	1

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak								Rendk. tant.				Magaviselet	
		Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Számítan	Rajzoló geometria	Testgyakorlás	Francia nyelv	Művészeti rajz	Gyorsírás		Ének
	Romoda Ödön	1	2	2	3	2	3	3	2	2	—	—	—	—	1
	Ruda Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	1
40	Szabó Sándor	3	2	3	2	3	3	3	3	2	—	—	—	—	2
	Szakály Károly	1	1	3	3	1	3	3	2	2	—	—	—	—	1
	Szalay Miklós	2	2	3	3	2	2	3	2	2	—	—	—	1	1
	Szecsődy István	2	2	2	2	1	2	3	3	3	—	3	—	1	1
	Szijártó Károly	1	2	2	2	1	1	2	1	2	—	—	—	—	1
45	Szoukup József	2	2	3	3	2	3	3	3	2	—	—	—	—	1
	Szüllő Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	1
	Thén Kálmán	1	1	2	2	1	2	2	1	1	—	—	—	—	1
	Tomka Emil	1	2	1	2	1	1	1	1	2	—	—	—	1	1
	Turczer Imre	2	2	2	2	1	3	3	3	2	—	—	—	—	2
50	Waldapfel József, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	1
	Welter Alfonz	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	—	—	1
	Wolf Vilmos	2	3	2	3	2	3	3	3	1	—	—	—	—	1
	Zárda Antal	2	2	2	1	2	2	2	2	2	—	1	—	—	1
	Kimaradtak:														
	Hoecker Ferenc														
	Misik Lajos														
	Nickmann István														

Beiratkozott: 56, bizonyítványt kapott: 53.

V. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak							Rendk. tant.						
		Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Testgyakorlás	Francia nyelv	Művészeti rajz	Gyorsírás	Ének	Magaviselet
	Alkér György	1	1	2	2	2	1	1	2	1	—	—	1	—	1
	Bathó István	1	1	2	2	2	1	1	2	2	—	—	2	—	1
	Beitzer Győző	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
	Brázay Kálmán	1	2	3	2	2	1	2	2	1	—	—	—	1	1
5	Csepela Alajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	1
	Denkinger Jenő	1	2	2	2	3	1	1	3	1	—	—	—	—	1
	Donkó István	1	1	2	2	2	1	1	3	1	—	—	—	—	1
	Fáykiss Géza	1	1	1	2	3	1	2	2	1	1	—	1	—	1
	Follát Ádám	1	2	2	2	1	1	1	3	fm	—	1	—	—	1
10	Gerényi Jenő	1	1	2	2	3	1	2	1	2	—	—	1	1	2
	Győri Ervin	2	3	4	3	3	3	3	4	fm.	—	—	—	—	2
	Gyulai Elemér	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	—	1	1
	Harmathy Jenő	1	3	4	3	3	3	3	3	3	—	—	—	1	1
	Hegy Bálint	1	2	3	3	3	1	2	3	1	—	—	—	—	1
15	Helle Barna, ref.	1	1	2	2	2	1	1	2	fm.	—	—	—	—	1
	Holczner Endre	2	3	2	2	2	1	2	2	1	—	—	—	—	1
	Ibos István	2	2	3	3	3	1	2	3	2	—	—	—	1	1
	Kárász Ernő	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	—	1	—	1
	Kosztin László	2	2	2	2	2	1	2	3	2	—	1	—	—	1
20	Kuhn Károly	1	1	2	2	2	2	2	3	1	—	—	—	—	2
	Lazay Béla	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—	—	1	1	1
	Lázár Imre, gr.	1	2	3	3	2	2	1	3	1	1	1	—	—	1
	Návay Imre	2	2	3	2	2	1	2	3	2	—	—	—	—	2
	Neuhold József	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	—	1	—	1
25	Ruda István	1	1	2	2	2	1	2	3	1	—	—	—	—	1
	Simonyi Vilmos	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	—	—	—	1
	Szalay Ferenc	2	2	3	2	3	1	3	3	2	—	—	—	—	2
	Szüllő Árpád	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	1
	Temple Rezső	1	1	3	2	2	1	2	2	1	—	—	—	—	2
30	Turnovszky Endre	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	—	2	—	2
	Veress Zoltán	3	3	4	3	3	3	1	3	1	—	—	—	—	1
	Waldapfel Gábor, izr.	2	1	2	1	2	1	1	1	1	—	—	—	—	1
	Zakariás András	2	3	3	2	3	1	2	3	2	—	—	—	—	2
	Zártl László	2	2	3	3	3	2	2	3	2	—	—	—	—	1
35	Zboray Tibor	1	1	2	2	2	1	1	2	1	1	—	—	1	1

Sorszám	A tanuló neve és vallása	Rendes tantárgyak								Rendk. tant.				Magaviselet	
		Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettudj	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Francia nyelv	Művészeti rajz	Gyorsírás		Ének
	Zielinski István	1	1	1	2	2	1	2	3	2	—	—	—	1	1
	Zomzelli Géza	1	1	2	2	2	1	1	2	1	—	—	—	—	1
	Magántanuló :														
	Holló József	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—	—	—
	Kimaradt :														
	Soó Dénes														

Beiratkozott : 39, bizonyítványt kapott : 38.

F) Statisztikai kimutatás.

	I.	II.	III.	IV.	V.	Össze- sen
1. Beiratkozott:						
Nyilvános tanuló	66	56	64	56	38	280
Magántanuló	—	2	1	—	1	4
Összesen	66	58	65	56	39	284
Az előző osztályból lépett fel						
Ismétlő	65	54	65	55	39	278
	1	4	—	1	—	6
Összesen	66	58	65	56	39	284
A nyilvános tanulók közül magántan. lett						
Önként kimaradt	—	—	—	—	—	—
Kizáratott	4	—	2	3	1	10
Meghalt	—	1	1	—	—	2
Az osztályvizsgálatról elmaradt	—	1	—	—	—	1
Osztályvizsgálatot tett	62	54	61	53	37	267
Összesen	66	56	64	56	38	280
A magántanulók közül a vizsgálatról						
elmaradt	—	—	—	—	—	—
Osztályvizsgálatot tett	—	2	1	—	1	4
Összesen	—	2	1	—	1	4
Osztályvizsgálatot tett nyilvános és ma- gántanulók						
	62	56	62	53	38	271
2. A nyilvános tanulók megbetegedéseinek száma:						
Könnyű	165	184	162	165	126	802
Súlyos	18	16	17	12	1	64
Fertőző	5	1	2	4	2	14
3. A fegyelmi esetek száma						
Igazgatói megrovásban részesült	—	—	—	—	—	—
Tanárkari megrovásban	—	—	—	—	—	—
4. A nyilvános és magántanulók megosz- lása kor szerint:						
1907-ben született	3	—	—	—	—	3
1906-ban	46	4	—	—	—	50
1905-ben	10	37	3	—	—	50
1904-ben	3	11	45	8	—	67
1903-ban	—	4	12	34	2	52
1902-ben	—	—	2	10	25	37
1901-ben	—	—	—	1	7	8
1900-ban	—	—	—	—	2	2
1899-ben	—	—	—	—	2	2
Összesen	62	56	62	53	38	271

	I.	II.	III.	IV.	V.	Össze- sen
5. A vizsgálatot tett <i>nyilvános- és magánt.</i>						
<i>a) honosság szerint:</i>						
Magyarországi	62	56	62	53	38	271
Horvát-Szlavonországi	—	—	—	—	—	—
Külföldi	—	—	—	—	—	—
<i>b) Szüleik állandó lakása szerint:</i>						
Budapesten	51	43	47	35	26	202
A magyar anyaország más törvény- hatóságában lakott:	11	13	15	18	12	69
Baranya vm.	—	1	—	—	—	1
Bars vm.	—	—	—	1	—	1
Bács vm.	—	1	—	—	—	1
Borsod vm.	—	—	—	—	1	1
Csik vm.	—	—	—	1	1	2
Fejér vm.	1	3	3	1	1	9
Hunyad vm.	—	—	—	1	—	1
Jász-Nagy-Kún-Szolnok vm.	—	—	—	—	1	1
Komárom vm.	1	—	—	—	—	1
Moson vm.	—	1	—	1	—	2
Pest-Pilis-Solt-Kiskún vm.	8	7	12	13	8	48
Sopron vm.	1	—	—	—	—	1
6. Az osztályvizsgálatot tett nyilván- és magán- tanulók <i>szülők foglalkozása</i> szerint:						
Nagybirtokos, nagybérelő	—	—	—	—	1	1
Középbirtokos középbérelő (100—1000 h.)	—	—	—	1	3	4
Kisbirtokos, kisbérelő (100 holdon alul)	2	—	1	1	1	5
Gazdasági segédszemély	—	—	—	1	—	1
Nagyiparos, bánya-nagyvállalkozó	—	—	1	—	1	2
Kisiparos	5	3	4	7	4	23
Ipari vagy bányászati tisztviselő	—	—	1	3	—	4
Ipari vagy bányászati segédszemély	1	3	1	5	2	12
Nagykereskedő vagy nagyvállalkozó	1	1	1	—	—	3
Kiskereskedő vagy kisvállalkozó	—	3	4	1	—	8
Kereskedő vagy közlekedési tisztviselő	7	3	7	6	2	25
Keresk. vagy közleked. altiszt, szolga	8	—	3	4	—	15
Köztisztviselő	12	19	15	4	11	61
Pap, tanár, tanító	5	6	3	3	6	23
Másféle értelmiségi	12	14	7	11	6	50
Közhivatali alkalmazott, szolga, altiszt	3	1	2	—	—	6
Katona-, csendőrtiszt	3	2	3	3	1	12
Katona-altiszt	—	—	2	—	—	2
Háztulajdonos, tőkés	1	—	1	—	—	2
Magánzó	1	1	4	1	—	7
Nyugdíjas tisztviselő	—	—	1	2	—	3
Nyugdíjas altiszt, munkás vagy szolga	1	—	1	—	—	2
Összesen	62	56	62	53	38	271

	I.	II.	III.	IV.	V.	Össze- sen
7. Vallás szerint :						
Róm. kath.	52	46	55	47	36	236
G. kath.	—	—	1	2	—	3
Református	2	2	—	1	1	6
Ág. h. ev.	4	4	3	2	—	13
G. kel.	1	1	—	—	—	2
Izraelita	3	3	2	1	1	10
Unitárius	—	—	1	—	—	1
8. Anyanyelv szerint :						
Magyar	57	56	61	49	37	260
Német	3	—	1	4	1	9
Horvát	2	—	—	—	—	2
9. Nyelvismeret szerint a magyar anya- nyelvűek közül :						
Csak magyarul tudott	37	45	52	33	29	196
Más nyelven is	20	11	9	16	8	64
Németül	20	11	8	15	7	61
Horvátul	—	—	1	—	—	1
Románul	—	—	—	1	1	2
A nem magyar anyanyelvűek közül ma- gyarul is tudott	5	—	1	4	1	11
10. A nyilvános tanulók magaviselete és óramulasztása :						
Jó magaviseletű	57	50	45	45	29	226
Szabályszerű	5	3	16	8	8	40
Kevésbé szabályszerű	—	1	—	—	—	1
Összesen	62	54	61	53	37	267
Egy órát sem mulasztott	9	10	8	9	2	38
Csak igazoltan	53	43	53	44	35	228
Igazolatlanul	—	1	—	—	—	1
Az igazoltan mulasztott órák száma	2471	1469	2044	1348	1052	8384
Az igazolatlanul mulasztott órák száma	—	1	—	—	—	1
11. A nyilvános és magántanulók közül :						
Minden <i>rendes</i> tárgyból						
Jeles	9	7	14	12	3	45
Legalább jó	23	21	11	16	12	83
Legalább elégséges	28	23	30	25	19	125
Egy tárgyból elégtelen	—	3	5	—	2	10
Két tárgyból elégtelen	1	—	1	—	2	4
Több tárgyból elégtelen	1	2	1	—	—	4
Összesen	62	56	62	53	38	271
Énekből legalább elégséges eredmény						
Francia nyelvből	—	—	14	7	9	30
Gyorsírásból	—	—	13	8	8	29
Művészeti rajzból	—	—	8	10	3	21

12. A tanulás eredménye.

	I. osztály					II. osztály					III. osztály					IV. osztály					V. osztály				
	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Az eredmény középértéke	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Az eredmény középértéke	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Az eredmény középértéke	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Az eredmény középértéke	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Az eredmény középértéke
Vallástan	44	17	1	—	1.30	33	20	3	—	1.50	47	12	3	—	1.29	32	20	1	—	1.41	27	9	2	—	1.30
Magyar nyelv	28	20	14	—	1.77	25	15	15	1	1.85	27	23	12	—	1.75	22	27	4	—	1.66	17	15	6	—	1.68
Latin nyelv	24	16	21	1	1.98	18	18	20	4	2.17	17	14	28	3	2.27	18	19	16	—	1.96	8	17	10	3	2.20
Görög nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	23	8	—	2.00
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	14	21	4	2.09	20	19	14	—	1.88	6	20	12	—	2.15
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	18	11	1	1.69	31	20	2	—	1.45	30	4	4	—	1.28
Földrajz	30	20	12	—	1.70	20	17	18	1	2.00	31	17	14	—	1.72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természetrajz	25	26	10	1	1.79	23	16	16	1	1.91	—	—	—	—	—	18	19	16	—	1.96	18	16	4	—	1.60
Mennyiségtan	15	32	13	2	2.03	13	23	17	3	2.17	18	14	28	2	2.22	20	11	22	—	2.08	8	12	17	1	2.28
Rajzoló geometria	31	20	10	1	1.69	22	18	15	1	1.91	17	16	28	1	2.20	26	16	11	—	1.73	—	—	—	—	—
Szépíráás	26	26	10	—	1.74	9	23	19	5	2.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlás ¹	41	21	—	—	1.33	30	22	—	—	1.42	27	28	5	—	1.63	28	23	2	—	1.50	24	9	1	—	1.32
Összesen ...	264	198	91	5	1.70	193	168	153	16	1.91	239	156	150	11	1.88	215	174	88	—	1.70	145	125	64	4	1.78

Az egész ifjúság tanulmányi eredményének középértéke: 1.87.

¹ A testgyakorlás alól fel volt mentve az I. osztályból 0, a II. osztályból 2, a III. osztályból 1, a IV. osztályból 0, az V. osztályból 3 ny. r. és 4 magántanuló, összesen: 10.

IV.

Tájékoztató az 1917—18. iskolai év kezdetére.

1. A jövő (1917—18.) iskolai évben megnyílik a Szent-Imrefőgimnázium *VI. osztálya* is. Tekintettel a küszöbön levő középiskolai nagy reformra, továbbá igeiglenes elhelyezésünkkel együtt járó szűkös helyi viszonyainkra, *görögpótló tanfolyamot nem nyitunk*.

2. A *beírások* június 22—23. és — ha hely marad — szeptember 1., 3. és 4.-én délelőtt 9—12-ig lesznek a Váli-utca 1. sz. székesfővárosi elemi iskola épületében (földsz. 5. sz.).

A júniusi terminuson, továbbá a szeptember 1.-én az *I. osztályba* csak budapesti illetőségű és róm. kath. vallású tanulókat veszünk fel; *II—VI. osztályba* pedig csak azokat, akik a lefolyt évben intézetünkbe jártak.

Szeptember 3.-án mind a hat osztályba bármely illetőségű r. kath., szept. 4.-én bármely vallású és bárhol járt tanulók iratkozhatnak.

Ismétlők csak szeptember 4.-én jelentkezhetnek felvételre.

3. A beírássra minden tanuló személyesen és pedig atyja vagy anyja, vagy ezek megbízottai kíséretében tartozik megjelenni.

4. Az 1883. : XXX. t.-c. 10. §-a szerint az I. osztályba csak a 9. évet betöltött, de a 12. évet meg nem haladott tanulók vehetők fel, ha az elemi iskola négy osztályát jó sikerrel elvégezték s ezt nyilvános iskolától nyert bizonyítvánnyal, vagy felvételi vizsgálaton igazolják. 12 évesnél idősebb tanuló felvételéről a tanári testület határoz.

A többi osztályba az előző osztály bizonyítványa alapján kérhető a felvétel.

5. Akik *első ízben* lépnek az intézetbe (pl. az I. osztályba iratkozók), magukkal hozzák *a)* az előző (1916—17.) évi iskolai bizonyítványukat, *b)* születési anyakönyvi kivonatukat, *c)* keresztlevelüket, illetőleg a megkeresztelés tényét igazoló hiteles (hivatalos számmal és pecséttel ellátott) iratot, *d)* himlő-oltó (ha 12-nél idősebbek, újraoltó) bizonyítványukat.

Akik a múlt évben már tagjai voltak intézetünknek, azok csak tavalyi (1916—17.) iskolai bizonyítványokat hozzák el a beírássra.

6. A beírás díja 18 korona, amelyet a beírásakor mindenkinek le kell fizetnie. Ez alól senki sem menthető fel.

Az évi tandíj 72 korona, melyet negyedévenként (beírásakor október 1.-én, január 1.-én és április 1.-én) is lehet fizetni. A beíró-díjat az igazgatónál, a tandíjat a beírás alkalmával és minden terminuskor kézhez veendő *csekklapokkal* kell fizetni.

7. Szegénysorsú, jó magaviseletű és jeles, vagy legalább jó előmenetelű tanulók tandíjelengedést kérhetnek. A folyamodványt, amelyhez szegénységi bizonyítvány melléklendő s amelyben a kiskorú testvérek száma is megemlítendő, mélt. és főtiszt. Békefi Remig, dr., zirci apát úrhoz kell címezni s szeptember 6.-ig az intézeti igazgatónál benyújtani.

Az első osztályba lépő és más intézetből jött tanulók csak a félévi Értesítő alapján folyamodhatnak a II. félévi tandíj elengedéseért.

8. Az év végén (június 22. és 23.) beírt tanulók kötelesek a Felvételi Lappal szeptember 1., 3., legkésőbb 4.-én délelőtt 9–12 közt a részletes adatok bejegyzése végett az osztályfőnöknél személyesen jelentkezni. Aki ezt elmulasztja, nemcsak a belépésre való jogosultságát, hanem a lefizetett beíratási díjat is elveszíti.

9. A szeptember 4.-e után jelentkezőket, ha késedelmüket kellőképp igazolják, az igazgató egy héten belül felveheti. A később jelentkezők felvételét az igazgatóság útján benyújtott folyamodványra a Budapesti fő- és székvárosi tankerület kir. főigazgatója, mélt. Erődi Béla, dr., udvari tanácsos úr engedheti meg.

10. Aki egy tárgyból bukott, ha magaviselete legalább szabályszerű s a javításra a tanári testülettől engedélyt nyert, — ami a bizonyítványban jelezve van — folyamodvány nélkül tehet javító vizsgálatot.

Aki két tárgyból kapott elégtelen érdemjegyet, csak a tankerületi főigazgatóság engedélyével javíthat. Ez engedélyért a Budapesti fő- és székvárosi tankerület kir. főigazgatóságához intézett, iskolai bizonyítvánnyal felszerelt s 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványt a főgimnáziumi igazgatóságnál folyó évi június 5.-ig kell benyújtani.

A két tárgyból bukott olyan tanulók, kiknek magaviselete kevésbé szabályszerű, vagy akik ugyanazon tárgyakból az I. félévben is megbuktak, javító vizsgálati engedélyt nem kaphatnak.

A javító vizsgálatra augusztus 30.-án délelőtt 8 órakor kell az igazgatónál jelentkezni.

11. Amely tanuló az évvégi összefoglaló ismétléseken betegség, vagy egyéb fontos ok miatt nem jelenhetett meg, vagy azokat megszakítani volt kénytelen, az utolsó összefoglalás napjáig (május 26.) a tanári testülethez pótlóvizsgálati engedélyért folyamodhatik. A

betegséget hatósági vagy hatóságilag megerősített orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni. A pótlóvizsgálat minden tantárgyra kiterjed és díjtalan.

A pótlóvizsgálatra aug. 31.-én délelőtt 8 órakor kell jelentkezni.

13. A testgyakorlás, mértani rajz technikai része és a szépírást tanuló alól fölmentendő tanulókat a hatósági orvos fogja megvizsgálni s a fölmentést vagy a főigazgató, vagy az igazgató adja meg. Külön folyamodni nem kell.

14. **A jövő iskolai évi tankönyveket és irószereket illetőleg** figyelmeztetjük a szülőket, hogy csak az augusztus végén kiadandó, *az intézeti igazgató által jóváhagyott tankönyvjegyzék szerint* vásároljanak.

15. Szeptember 5.-én Veni Sancte-val nyitjuk meg az iskolai évet.

Bitter Illés,
igazgató.

The first part of the book is devoted to a general
 introduction of the subject. The author discusses
 the history of the subject and the various
 methods which have been employed in its
 study. He then proceeds to a detailed
 description of the various parts of the
 system, and finally to a summary of the
 results which have been obtained.